

Visieontwikkeling paardensport in Noordenveld

0. Samenvatting

Gemeente Noordenveld heeft in 2019 31.290 inwoners die qua inkomens tot de top 3 gemeentes uit de Provincie Drenthe behoren. Van oudsher is er in de gemeente een grote binding met de paardensport gezien de vele en oude tradities.

De paardensport is groot in Nederland. In Nederland zijn meer dan een miljoen paardensport-geïnteresseerden waarvan een half miljoen regelmatig de paardensport beoefent. Paardensport houdt je fysiek en mentaal gezond. Er wordt beroep gedaan op veel vaardigheden zodat je je als mens breder ontwikkelt. Paardensport is een sport die door iedereen beoefend kan worden, van jong tot oud en voor iedere beurs toegankelijk. De meest beoefende paardensport disciplines binnen de KNHS zijn Dressuur, Buitenrijden, Springen en Mennen. Buitenrijden is, met de niet-KNHS leden meegeteld, de meest beoefende tak van paardensport.

Met een omzet van anderhalf miljard euro per jaar is de paardensport na voetbal de sport met de grootste economische waarde. De sport biedt naast het zijn als hobby ook veel mogelijkheden om een professionele carrière op te bouwen. In de sport zelf of in een van de vele beroepen daaromheen.

De KNHS, de Koninklijke Hipische Sportbond, kampt net als iedere grote sportbond, met een forse teruggang van het aantal leden. Van zo'n 240.000 in 2008 naar zo'n 150.000 leden in 2020. Oorzaken daarvan zijn de economische crisis in 2008, de demografische bevolkingsopbouw en gebrek aan tijd of middelen om de sport te beoefenen.

Zo'n 85% van de paardensporters is vrouw, 15% man. In de Gemeente Noordenveld ligt het percentage vrouwen nog iets hoger: 89%. Het aantal jongeren onder de 21 die de sport bedrijven ligt in de Gemeente Noordenveld met 14% onder het landelijk gemiddelde van 21%. Dit terwijl het aantal jongeren in Gemeente Noordenveld juist stijgt en landelijk daalt. Ook ouderen boven de 50 jaar bedrijven relatief weinig de paardensport in Noordenveld.

De belangrijkste conclusies uit het Groot Paardensport-onderzoek zijn dat paarden passie en plezier bieden en vaak een binding voor het leven. De sport biedt zowel fysieke uitdaging als mentale ontspanning. Paardenwelzijn staat bij de sporters hoog in het vaandel. De passie voor paarden speelt een grote rol in de social media.

Indoor paardensport wordt veelal bedreven in maneges van 20 x 40m, 20 x 60m of grotere accommodaties. Vooral in de basis sport is 20 x 40m een populaire afmeting. Meest gewenste bodem is zand vermengt met microvezels die voor verschillende disciplines geprepareerd kan worden. Accommodaties lenen zich voor duurzame bouw en het plaatsen van zonnepanelen waarvoor subsidie verkrijgbaar is.

Dierenwelzijn is in de paardensport een belangrijk aandachtspunt. De Sector Raad Paarden heeft daar tal van richtlijnen voor op gesteld; van afmetingen van binnen boxen tot de hoeveelheid uur die een paard per dag buiten vrij rond moet kunnen brengen. Paardenwelzijn is ook een belangrijk en groeiend issue voor politiek en activisten. Ook het welzijn van manegepaarden wordt nauwlettend in de gaten gehouden.

De Corona Crisis en de impact die het heeft op de economie zal zeker ook de paardensport treffen. Zoals de kredietcrisis dat in 2008 heeft gedaan. 47% van de Hippische ondernemers verwacht de crisis door te komen. 8,5% maakt zich echter zorgen. Vooral over de langere termijn. De meeste Verenigingen hebben voldoende buffers. Ook Paardensporters zullen de tering naar de nering moeten zetten.

Het economisch belang van de paardensport in de Provincie Drenthe is groot. De totale omzet uit Hippische activiteiten in Drenthe wordt geschat op ca € 230 miljoen. Geprojecteerd op de Gemeente Noordenveld zou dat een economische activiteit betekenen van ca € 14 miljoen.

In de regio zijn verschillende activiteiten en initiatieven die het economisch belang onderschrijven en de paardensport stimuleren:

- Hippisch platform Drenthe. Heeft als doelstellingen het vergroten van de bekendheid van Drenthe als paardenprovincie en behartiging van belangen.
- Westerkwartier Paardenkwartier is opgericht door hippische ondernemers met als doel om de paardensector te versterken. Via kennisuitwisseling, promotie, ontwikkeling van ruiter- en menroutes en tourisme, realisatie van een opleidingscentrum en verbetering van het vestigingsklimaat voor Hippisch ondernemers.
- 'Hippisch De Wolden'; een verbinding van paardensportorganisaties in de gemeente De Wolden: CH De Wijk, Menwedstrijd Steenberg, Outdoor Zuidwolde, het internationale CH De Wolden en het Hippisch Brinkfestijn in Ruinen.

Rondom de Gemeente Noordenveld liggen een aantal grote Hippische Accommodaties waar wedstrijden tot op (Sub) top niveau worden beoefend: De HJC Manege in Tolbert, Hippisch Centrum Exloo en de accommodatie van PSV De Stroomruiters, Beilen. Zij spelen in op de behoeftes van de professionele paardensporter en actieve wedstrijdruiter.

De Gemeente Noordenveld heeft twee belangrijke Hippische accommodaties:

Manege De Hulhorst Roden. Deze manege heeft een aantal functies:

- Manege voor de basissport met ca 140 klanten; opleiden van vooral kinderen van 6 -14 jaar tot amazones/ruiters
- Pensionstalling: 20 klanten.
- Verenigingsmanege met 160 leden: lessen en vrijrijden voor leden van R&MV Mensinghe
- Evenementen manege: 3500 deelnemers over 15 wedstrijden in dressuur, springen en mennen, het geven van Clinics
- Uitvals basis voor recreatief buitenrijden.

Manege De Hulhorst brengt synergie tussen opleiden voor de basis-sport en laagdrempelige toegang tot de breedtesport.

Manege Norg. Deze manege heeft als primaire functies:

- Trainingslocatie voor ruiters met een eigen paard; 350 accommodatieklanten.
- Verenigingsmanege: lessen voor leden van PSV's Norg, Bergveen en Noordenveld
- Dressuurwedstrijden van bovengenoemde verenigingen.
- Faciliteit bij evenementen: Eventing Norg, Norgermarkt Concours.

Manege Norg biedt basis faciliteiten voor de breedtesport en evenementen.

In de Gemeente Noordenveld zijn 219 ^{KNHS} leden en 5 verenigingen met in totaal 383 leden actief in de paardensport. Veel verenigingen kampen of kampten met terugloop in ledenaantal. De verenigingen in het kort:

- Rij- en Menvereniging Mensinghe: 160 leden, Lid/lesratio: 30%, actieve commissies op het gebied van breedtesport; springen, dressuur en menen. O.a. 6 indoor springwedstrijden met ca 260 deelnemers.
- PSV Norg: 85 leden, Lid/lesratio: 13%. Organiseren dressuurwedstrijden voor de breedte sport. Teruglopend ledenaantal. Behoeftte aan samenwerking.
- PSV Bergveen: 75 leden. Lid/Les ratio: 20%. Organiseren jaarlijks 3 indoor dressuur wedstrijden (ca 50 deelnemers) in Manege Norg en 1 buiten dressuurwedstrijd (ca 200 deelnemers).
- PSV Noordenveld: 40 leden. Lid/les ratio: 25%. Organiseren één indoor dressuurwedstrijd breedtsport in Manege Norg met ca 150 deelnemers.
- Hopruiters: 28 leden. Geen lessen en geen accommodatie. Organiseren één dressuurwedstrijd. Behoeftte aan accommodatie.

In de Gemeente Noordenveld worden jaarlijks een aantal grote, regionale en nationale evenementen georganiseerd:

- Norgermarkt Concours; Groot Nationaal Tuigpaardenconcours, Budget € 100k, 5e Concours Tuigpaarden van NL, 350 deelnemers, 2200-2700 bezoekers.
- Eventing Norg; oude traditie die nieuw leven is ingebazen. Ca 300 deelnemers uit NL en België. Noord Nederlandse Eventing kampioenschappen met ambitie voor NL's Kampioenschap.
- Eventing Ronostrand Roden, organisatie Mensingheruiters met ca 300 deelnemers.
- CH Roden; Traditioneel Concours rondom Hemelvaartsdag; dressuur, springen en op zaterdag Tuigpaardenconcours. Georganiseerd door Vereniging voor Volksvermaken. Ca 1000 deelnemers
- Kortebaandraverijen; op de Norgerweg, wordt hiervoor bedekt met zand. Afvalrace over 300 meter met als inzet de Noord Nederlandse Kampioenschappen.

Problematiek Manege De Hulhorst Roden

De huidige manege voldoet niet meer aan de veiligheidseisen van de KNHS. In verband met dierenwelzijn en milieuregels is het van belang de manege zsm te verplaatsen. Daarnaast is de Gemeente Noordenveld zich aan het oriënteren t.a.v. het gebiedsplan voor Roden Zuid. Afhankelijk van de uitkomsten daarvan zijn er voor manege De Hulhorst drie opties.

1. Handhaven op de huidige locatie en de manege renoveren en aanpassen aan de eisen van het veiligheidscertificaat.
2. De manege conform de huidige opzet verplaatsen naar een nieuwe locatie in Roden-zuid of elders in Gemeente Noordenveld.
3. Verplaatsen naar een nieuwe locatie in Roden-zuid of elders in Gemeente Noordenveld en functionaliteiten uitbreiden naar een functie als toekomstbestendig Hippisch Centrum Noordenveld.

Conclusies en aanbevelingen.

Paardensport en de Gemeente Noordeveld zijn vanuit traditie nauw met elkaar verbonden. Dat zelfde geldt voor de omliggende gemeentes en de Provincie Drenthe. Verenigingen in de Gemeente Noordenveld kamp(t)en met teruglopende ledenaantallen en individualisering van de sport. De schaalgrootte van de meeste verenigingen beperkt ze in hun mogelijkheden. Tussen de verenigingen, stichtingen en evenementen-organisatoren lijkt er nauwelijks sprake van samenwerking en synergie. Terwijl juist de huidige omstandigheden daar om vragen:

Verplaats Manege Roden zo snel mogelijk ivm Dierenwelzijn en milieueisen en creëer een nieuw Hippisch Centrum Noordenveld waar alle verenigingen en stichtingen gebruik van kunnen maken voor hun leden en activiteiten.

Stimulering van zowel de jeugd als 'herintreders', samenwerking op het gebied van educatie, innovatie; het stimuleren van nieuwe vormen van paardensport, het gezamenlijk initiatief nemen voor ruiterroutes, menroutes, eventing en/of men-marathon routes, samenwerking met het recreatieschap, Hippisch Platform Drenthe ter promotie van de Gemeente Noordenveld, etc.

Verenigingen doen er goed aan om oude sentimenten los te laten en te vervangen door een gezamenlijke visie op de toekomst en de organisatie van gezamenlijke activiteiten. Doe meer samen zoals in Westerkwartier Paardenkwartier en Hippisch De Wolden. Participeer in Hippisch Platform Drenthe. Stimuleer de basissport, organiseer regionale/streekcompetities en werk aan gezamenlijke activiteiten op een nieuw Hippisch Centrum Noordenveld. Zonder de functionaliteit van Manege Norg te verliezen. Sla juist een brug tussen beide faciliteiten. Breng ze b.v. op termijn samen in één stichting waar alle betrokken gebruikers in participeren. Start eerst met een Hippisch Platform Noordenveld, waarin alle krachten kunnen worden gebundeld. Stimuleer Hippisch Toerisme naar Noordenveld en profiteer van de effecten. Daar zijn alle benodigde ingrediënten voor aanwezig.

Inhoud

0. Samenvatting
1. Inleiding
2. Paardensport in Nederland
 - 2.1. Paardensport: een sport voor de elite?
 - 2.2. Paarden(sport) als bron van inkomen.
 - 2.3. Waarom paardrijden gezond voor je is?
 - 2.4. Ontwikkeling van de paardensport in Nederland.
 - 2.5. Conclusies Groot Paardensport Onderzoek KNHS 2015.
 - 2.6. Vereisten paardensport accommodaties.
 - 2.6.1. Vereiste afmetingen.
 - 2.6.2. Vereisten bodem.
 - 2.6.3. Verduurzaming Sportaccommodaties.
 - 2.7. Paardenwelzijn.
 - 2.8. Trends en Ontwikkelingen.
 - 2.8.1. Standpunt Partij voor de Dieren.
 - 2.8.2. Opkomst Dierenactivisten.
 - 2.8.3. Economische omstandigheden.
3. Paardensport in Drenthe/Noord Nederland.
 - 3.1. Economische betekenis Hippische sector Provincie Drenthe.
 - 3.2. Hippisch Platform Drenthe.
 - 3.3. Westerkwartier Paardenkwartier.
 - 3.4. Hippisch De Wolden.
 - 3.5. KWPN Regio Drenthe.
 - 3.6. Hippische accommodaties in de regio.
4. Paardensport in Noordenveld.
 - 4.1. Manege de Hulhorst.
 - 4.2. Manege Norg.
 - 4.3. Rij- en Menvereniging Mensinghe.
 - 4.4. PSV Norg.
 - 4.5. PSV Bergveen.
 - 4.6. PSV Noordenveld.
 - 4.7. De Hopruiters.
 - 4.8. Western & Endurance.
 - 4.9. Hippische Evenementen/Activiteiten in de Gemeente Noordeveld.
 - 4.9.1. Eventing Norg.
 - 4.9.2. Norgermarkt Concours.
 - 4.9.3. CH Roden.
 - 4.9.4. Kortebaan Draverij.
5. Conclusies en aanbevelingen.

Bijlagen:

Bijlage 1: Afmetingen Paardensport Accommodaties

Bijlage 2. Algemeen Wedstrijdreglement KNHS 2018, Artikel 7 -
Wedstrijdterrein/Accommodatie.

Bijlage 3. De Twaalf richtlijnen voor paardenhouders en Dier en Recht.

Bijlage 4. Interview Manege Roden.

Bijlage 5. Interview Manege Norg.

Bijlage 6. Interview Rij- en Menvereniging Mensinghe.

Bijlage 7. Interview PSV Norg.

Bijlage 8. Interview PSV Bergveen.

Bijlage 9. Interview Hopruiters.

Bijlage 10. Interview Norgermarkt Concours.

Bijlage 11. Interview Stichting Eventing Norg

Bijlage 12. Western en Endurance

1. Inleiding

Hoe ziet de toekomst van de paardensport in de Gemeente Noordenveld er uit?

De Gemeenteraad heeft het Integraal Sportaccommodatieplan Noordenveld vastgesteld. Het College heeft daarop besloten om samen met de paardensportorganisaties een visie op de paardensport in Noordenveld te maken.

In dit document worden de visie op de ontwikkelingen in de paardensport in het algemeen en specifiek in de Gemeente Noordenveld, het maatschappelijke belang en de bijdrage die paardensportaccommodaties kunnen bieden bij verduurzaming van de samenleving.

Om te komen tot een visie op de ontwikkeling van de paardensport in Noordenveld is als eerste deskresearch verricht waarbij veel facetten van de paardensport in Nederland in kaart zijn gebracht. De KNHS is, als overkoepelende paardensport organisatie, daarvoor een belangrijke kennisbron geweest. Ook hebben er individuele interviews plaatsgevonden bij partijen zoals Westerkwartier Paardenkwartier en Hippisch Platform Drenthe om hun visie en plannen nader toegelicht te krijgen.

Vervolgens zijn er kwalitatieve, persoonlijke, interviews gehouden met bestuurders van de betrokken verenigingen, stichtingen, instanties en evenement-organisatoren.

De confrontatie van de gevonden feiten, cijfers en algemene onderzoeksresultaten uit de deskresearch met de uitkomsten van de kwalitatieve interviews leidt tot inzicht en een visie op de ontwikkeling van de paardensport in Nederland in het algemeen en specifiek in Noordenveld.

Leeswijzer.

In de samenvatting vindt u de bevindingen uit dit onderzoek gecomprimeerd tot de belangrijkste essenties. In het rapport zelf vindt u de uitgebreide bevindingen en de samenvattingen van de gehouden interviews. In de bijlagen vindt u de volledige weergaven van de onderliggende richtlijnen, reglementen en de gehouden interviews met alle nuancerings van dien.

Belangrijk uitgangspunt: Een nieuwe plek voor Manege De Hulhorst.

De Gemeente Noordenveld heeft samen met het bestuur van Rij- en Menvereniging Mensinghe laten onderzoeken wat er nodig is om de manege toekomstbestendig te maken op de huidige plek. Ook onderzoekt de Gemeente Noordenveld samen met het verenigingsbestuur de haalbaarheid van een verplaatsing van de manege. Er wordt hierbij rekening gehouden met de visie op de paardensport in Noordenveld, waarbij een hippisch centrum in Noordenveld als één van de opties wordt gezien. De Gemeente Noordenveld heeft aangegeven hierover verder in gesprek te willen en misschien een haalbaarheidsonderzoek te doen. De mogelijke verplaatsing van de manege is onderdeel van het gebiedsplan voor Roden-Zuid. Tevens wordt er door De Gemeente Noordenveld en het bestuur van Rij- en Men Vereniging Mensinghe gekeken naar de mogelijkheid tot verplaatsing elders in Noordenveld.

Gemeente Noordenveld Visie Wethouder Westendorp

De wethouder heeft aangegeven dat het college geen plannen heeft voor sluiting van een manege. De wethouder vindt het de moeite waard om het idee van één hippisch centrum in Noordenveld samen met elkaar te verkennen. Het college wil graag toekomstbestendige sportaccommodaties in Noordenveld.

Samengevat was zijn reactie op het gesprek van 14 oktober 2019 als volgt:

- De paardensportorganisaties zien 3 belangrijke pijlers voor de toekomst: accommodaties, evenementen en routes in het buitengebied.
- De paardensportorganisaties kunnen meer samenwerken en elkaar versterken.
- Faciliteiten voor jeugd, recreatie, menners en wedstrijden zijn belangrijk voor de toekomst van de paardensport in Noordenveld.
- De wethouder heeft in de vergadering van 27 januari aangegeven dat hij graag in beeld wil (laten) brengen wat nodig is voor de toekomst van de paardensport in Noordenveld. Hiervan kan de uitkomst zijn: 1 hippisch centrum voor Noordenveld. Hij zegt niet dat Noordenveld 1 hippisch centrum moet krijgen. Als dit niet haalbaar is, dan komen wat hem betreft de individuele wensen van de paardensportorganisaties weer op tafel. Hij heeft aangegeven bereid te zijn de toekomstmogelijkheden verder te laten onderzoeken.

De Wethouder heeft aangegeven:

1. Te willen gaan kijken naar de toekomst van de paardensport in Noordenveld waaronder maneges, paardensportorganisaties, wedstrijden en faciliteiten.
2. Schaalgrootte is belangrijk, naast een antwoord op de vraag: Wat is waar nodig? Het is wenselijk de toekomstvisie op de paardensport in Noordenveld samen verder uit te werken.

2. Paardensport in Nederland

De paardensport is groot in Nederland. In Nederland zijn meer dan een miljoen paardensport-geïnteresseerden waarvan een half miljoen regelmatig de paardensport beoefent. Met een omzet van anderhalf miljard euro per jaar (bron: CBS) is de paardensport na voetbal de sport met de grootste economische waarde voor Nederland. De paardensport is in een aantal opzichten uniek. Voor velen gaat paardrijden verder dan een sport; het is een levensstijl.

Nederland kent ruim 1.000 maneges. Het merendeel van de maneges is aangesloten bij de Federatie Nederlandse Ruiter Sportcentra (FNRS).

“De paardensport is één van Nederlands grootste exportproducten, groter dan de export van bloembollen en melkpoeder”.

In dit hoofdstuk gaan we in op de toegankelijkheid van de paardensport voor een brede groep mensen, paardensport als bron van inkomsten, waarom mensen eigenlijk paardrijden; de passie voor het paard, de ontwikkeling van de sport en de verschillende takken van sport; disciplines, die er beoefend worden. We gaan in op de rol en het belang van wedstrijden en de accommodaties die benodigd zijn voor de verschillende takken van sport. Verduurzaming van accommodaties is ook een belangrijk aandachtspunt. Evenals aandacht voor paardenwelzijn, iets wat maatschappelijk steeds meer aandacht krijgt.

2.1. Paardensport: een sport voor de elite?

Paardrijden werd lange tijd gezien als een sport die alleen voor de rijken toegankelijk was. Gelukkig is dat al lang niet meer zo. De paardensport is een toegankelijke vrijetijdsbesteding. Lessen zijn geschikt voor jong en oud en voor elk ambitie- niveau. Zeventig procent van alle ruiters in Nederland rijdt puur voor zijn plezier. 250.000 paarden in Nederland zijn in particulier bezit.

Paardrijden kun je je leven lang. Er is veel jeugd, maar rijden kan tot op hogere leeftijd. Ruiters zijn van gemiddeld welstandsniveau en de meeste ruiters zijn vrouw. Nederland kent een fijn vertakt netwerk van ruiterspaden, waarin miljoenen ritten per jaar worden gemaakt. Onze lange kustlijn en vele bossen lenen zich voor fantastische buitenritten.

Manege

Wie wil leren paardrijden kan terecht op een manege. Op een manege zijn lespaarden en pony's beschikbaar, waarmee je de basisbeginselen van de sport kan leren. Als je les volgt in een groep, kost een uurtje paardrijden voor de jeugd zo'n €14 á €15 en voor volwassenen € 16,-. Wie privéles wil, betaalt daarvoor € 20,- per halfuur, maar zal zich daardoor ook sneller ontwikkelen. Zelf vrij rijden kan ook en kost €11,- per uur voor een pony en €14,- voor een paard.

Verzorgpaard

Iemand die manegepaarden een beetje ontgroeid en graag een eigen paard wil maar dit nog niet kan betalen heeft vele alternatieven. Zo kan hij/zij op zoek naar een *verzorgpaard*. Talloze paardeneigenaren hebben eigenlijk te weinig tijd om aan hun viervoeter te besteden, maar kunnen er ook geen afscheid van nemen. Dan is een verzorgpaard of pony de ideale oplossing.

‘Deeltijd’ paard of pony.

Veel paarden- of ponyeigenaren bieden hun paard of pony ook aan ‘in deeltijd’. Je hebt dan meer rechten dan een verzorger met een verzorgpaard, maar hoeft ook niet de volledige kosten te dragen.

Leasing

Een andere formule van paarden houden is **leasing**. Dit is vaak het alternatief voor ruiters die al op hoger niveau presteren en een sportpaard willen en kunnen uitbrengen op wedstrijden.

Een eigen paard

Wie een eigen paard wil, zal er rekening mee moeten houden dat er na de aankoop nog andere kosten volgen. Als je je paard niet thuis kunt houden dan zul je maandelijks stallingskosten moeten betalen bij een manege of pensionstal. Daarnaast heb je ook allerlei spullen nodig om je paard te verzorgen en te berijden. Denk aan een zadel, hoofdstel, onderleggers, peesbeschermers, dekens etc. Zodra je wedstrijd gaat rijden komen daar nog allerlei andere zaken bij. Daarnaast heb je ook terugkerende kosten zoals hoefsmid, inenting en andere dierenartskosten, instructie of lidmaatschapsgelden. Als je paard ziek wordt of een ernstige blessure oploopt dan kunnen dierenarts kosten hoog oplopen.

Recreatieruiters die vooral buitenritten maken kunnen ook gewoon een stuk wei met schuilstal huren en de volledige verzorging van het paard op zich nemen. Dit is nog goedkoper dan een stalling in halfpension.

In zijn algemeenheid geldt dat als je een eigen paard hebt dat je daar wel het geld voor moet (over) hebben.

Maar ook zonder paard kun je een (top) ruiter worden.

Als je wilt paardrijden maar het geld daar niet voor hebt dan kun je ook beginnen als verzorger of hulp op de manege. Zoals top amazone Charlotte Dujardin die Olympisch goud won. Ook zij begon ook als groom, als verzorger, van de paarden van haar latere instructeur Carl Hester. De paardensport geeft de mogelijkheid om via de passie voor paarden een loopbaan op te bouwen.

2.2. Paarden(sport) als bron van inkomen.

De paardensport kent verschillende ‘takken van sport’ waar een inkomen in opgebouwd kan worden. Als ruiter, instructeur, hengstenhouder, fouragehandelaar, hoefsmid, dierenarts, het klaarmaken van paarden, uitbrengen op wedstrijden en het handelen in paarden, etc.

Als ruiter is het niet makkelijk de kost te verdienen. Alleen de allerbeste ruiters kunnen een regulier inkomen verdienen. Springruiters verdienen tot nu toe in het algemeen iets meer dan dressuurruiters. De grootverdieners zitten in de echte top. Ruiters zijn in de meest gevallen afhankelijk van een sponsor om de kost te kunnen verdienen. Sponsors zorgen voor de aanschaf van (top) paarden, betalen het onderhoud, vervoer, inschrijfgelden voor wedstrijden, etc. Meestal wordt in het sponsorcontract een verdeling van de prijzengelden opgenomen waaruit de ruiter zijn inkomen moet halen.

2.3. Waarom paardrijden gezond voor je is?

10 redenen waarom paardrijden zo’n gezonde sport is:

1. Je bent fysiek actief. Werken met paarden betekent dat je veel buiten bezig bent, in weer en wind en dat je veel in beweging bent: uitmesten, verzorgen, longeren, vegen, paarden naar en van de molen en het land brengen...

1. Het is goed voor je mentale weerbaarheid en zelfvertrouwen. Hoewel paardrijden een individuele sport is, werk je wel degelijk samen, namelijk met je paard! Een paard van 600 kilo laten gehoorzamen, vergt ‘leadership training’ en geeft je voldoening. Als je paard niet luistert, ben jij er verantwoordelijk voor dat hij wel snapt wat je bedoelt.

2. Werken met paarden vermindert stress. Recente studies tonen aan dat werken met dieren een gunstige uitwerking heeft op je bloeddruk en de aanmaak van stresshormonen reduceert.

3. Paardrijden houdt je maatschappelijk actief. Via de sport leer je nieuwe mensen kennen en maak je vrienden die dezelfde interesse hebben als jij. Veel ruiters doen levenslange vriendschappen op via de paardensport.

4. Paarden houden je actief, ook als je niet zo mobiel bent. Met paarden omgaan als je een handicap hebt, heeft fysieke voordelen en interactie met paarden is ook nog eens ‘goed voor de geest’

5. Paardrijden ontwikkelt de creatieve kant van je hersenen. De training van je paard biedt elke dag weer uitdagingen die je dwingen om creatief te denken. Een paard reageert immers niet altijd rationeel.

6. Om je paard goed te verzorgen moet je verantwoordelijkheidsgevoel hebben en sportief, zuinig, geduldig, betrokken en zelfverzekerd zijn. Een behoorlijk pakket aan functie-eisen!

7. Buiten zijn en genieten van de frisse lucht doen wonderen voor een gezonde geest en lichaam. De zon zorgt voor de dagelijkse dosis vitamine D.

8. Al dat werken op stal maakt je spieren en botten sterk. Belangrijk, vooral als je ouder wordt.

9. Het is goed voor je spijsvertering. Paardrijden en bewegen stimuleert de spijsvertering, net als (hard)lopen. Ook voor je nier- en leverfunctie is het heel goed.

Bron: HealthFitnessRevolution/De Hoefslag

2.4. Ontwikkeling van de paardensport in Nederland

Feiten en cijfers van de KNHS

De laatst bekende cijfers van de KNHS, de Koninklijke Nederlandse Hippische Sportbond dateren van 16 april 2019. Daarin maakte de KNHS bekend dat het aantal lidmaatschappen is gedaald van 184.590 in 2016 naar 149.248 in 2019.

De KNHS verklaarde in 2018 nog dat de daling voornamelijk werd veroorzaakt doordat in het verleden KNHS-leden meerdere lidmaatschappen konden hebben.

Vanaf 2016 heeft de KNHS lidmaatschappen samengevoegd, waardoor per 1 januari 2019 elk KNHS-lid nog maar 1 lidmaatschap heeft."

Alle vormen van lidmaatschappen zijn echter ook daarna verder gedaald.

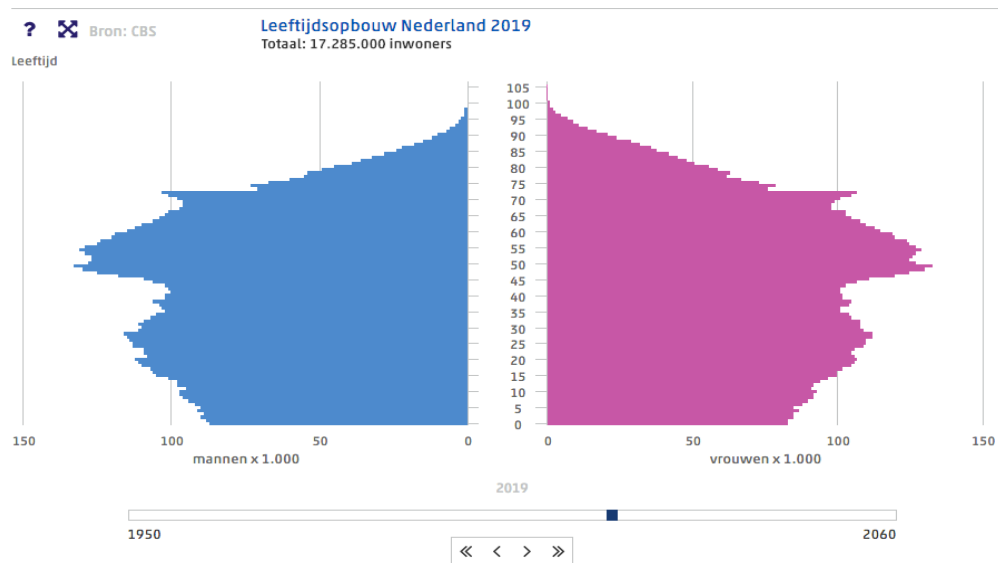
Kerncijfers KNHS 2019

	2016	2017	2018	2019
Lidmaatschappen	184.590	174.770	160.481	149.248
Lidmaatschappen via de vereniging	61.196	60.615	58.637	53.157
Lidmaatschappen via de manege	69.500	67.109	63.705	62.439
Lidmaatschappen direct bij de KNHS	53.894	47.046	38.139	33.652
Aantal startpassen	66.171	63.840	60.277	57.858
Aantal wedstrijden	7.171	7.274	7.077	7.010
Aantal starts	748.048	731.032	679.022	652.343

Grafiek 1.1. Ontwikkeling KNHS lidmaatschappen, startpassen en wedstrijden.

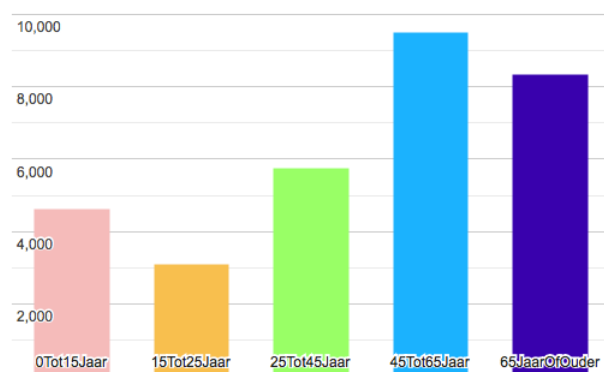
Ten opzichte van 2016 is er een daling van ca 19% van het ledenbestand opgetreden. Het aantal startpassen is echter met slechts 4% afgenomen. Het aantal georganiseerde wedstrijden bleef nagenoeg gelijk.

Een belangrijke factor voor het beoefenen van de paardensport is de demografische bevolkingsopbouw. In Nederland zien we een sterke ontgroening en vergrijzing. Zo zie je dat het aantal jongeren onder de 15 jaar landelijk sterk afneemt en zo'n beetje de helft van de bevolking ouder is dan 50 jaar. Zie onderstaande grafiek van het CBS.

De Gemeente Noordenveld heeft In tegenstelling tot het landelijk gemiddeld juist relatief veel jongeren onder de 15 jaar.

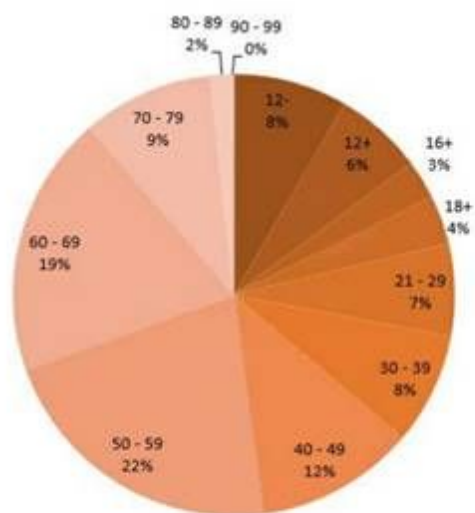
Inwoners naar leeftijd in gemeente Noordenveld

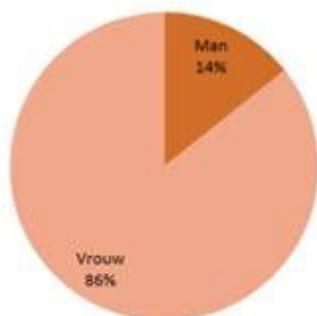
Bevolking, leeftijdsgroepen: aantal en percentage inwoners op 1 januari 2019 per leeftijdscategorie.

KNHS leden naar leeftijd en sekse.

Als je kijkt naar de leeftijdsopbouw van de KNHS leden dan zie je dat zo'n 50% ouder is dan 50 jaar. Het percentage KNHS leden onder de 21 jaar is 21%

Grafiek 1.2 verdeling leden per leeftijdsgroep

Grafiek 1.3 verdeling leden man/vrouw

In de Gemeente Noordenveld zijn in 2020 219 personen lid van de KNHS:

10,5% is Man

89,5% is Vrouw

De leeftijdsverdeling van de KNHS-leden in de Gemeente Noordenveld is als volgt:

12-	0,9%
12+	5,0%
16+	4,1%
18+	4,1%
21-29	24,2%
30-39	17,8%
40-49	14,2%
50-59	18,3%
60-69	10,5%
70-79	0,5%
80-89	0,5%

In totaal zijn 14,1% van de leden in de Gemeente Noordenveld jonger dan 21 jaar. Landelijk ligt dit op 21%. Relatief minder jongeren rijden dus paard in de Gemeente Noordenveld. Ander opvallend verschil is dat landelijk 50% van de KNHS leden boven de 50 jaar is. In de Gemeente Noordenveld is dat percentage rond de 30%.

De meest beoefende takken van paardensport

Discipline	KNHS Leden	Niet-KNHS Leden
Dressuur	52%	28%
Buitenrijden	16%	31%
Springen	7%	
Mennen	7%	
Overig	7%	13%
Nieuwe trends	6%	15%
Eventing	3%	
Endurance	1%	
Western	1%	5%

2.5. Conclusies Groot Paardensport Onderzoek KNHS 2015.

Het laatste grote onderzoek naar de beoefening van de paardensport stamt uit 2015. Een belangrijke conclusie uit het onderzoek is dat paardensporters gepassioneerd zijn en op zoek zijn naar beleving. Paardensport is passie voelen en passie delen met gelijkgezinden. Boven alles en ongeacht de vorm van paardensport, kiezen paardensporters voor de omgang met het paard. Paardensporters zijn vaak al op jonge leeftijd meerdere uren per week met paarden bezig. Dit gebeurt op verschillende locaties en in allerlei verschillende vormen, want vooral niet-leden beschikken over zeer diverse typen paarden. Op jongere leeftijd zijn paardensporters voornamelijk op een manege of vereniging te vinden, vaak onder begeleiding van een instructeur. Op latere leeftijd is 50% van de paardensporters toch liever alleen actief en rijdt vaker in de vrije natuur. Dressuur en buitenrijden blijven erg populair en daarnaast worden steeds vaker andere disciplines uitgetoetst. Ook nieuwe vormen van paardrijden zoals bitloos rijden, TREC, working equitation en vrijheidsdressuur winnen aan populariteit. In de leeftijdscategorie tot 30 jaar zijn eventing en springen het meest populair. Paardensporters vanaf 45 jaar zijn voornamelijk actief in de mensport.

De algemene conclusies uit het rapport zijn:

Levenslange binding

Paardrijden, in welke vorm dan ook, betekent plezier. Voor mensen die van paarden houden, is de paardensport veel meer dan een hobby. Het is een passie en die hun leven in positieve zin bepaalt. De levenslange binding met paardensport is daardoor per definitie uitzonderlijk hoog, ongeacht of de paardensporter bij een landelijke vereniging hoort of ongeorganiseerd paardrijdt.

Andere invulling

Alleen de behoefte aan de invulling verschilt. Aangesloten paardensporters zien de paardensport echt als sport en uitdaging, terwijl ongebonden paardensporters vooral op zoek zijn naar mentale ontspanning en contact met de natuur. Dit uit zich onder andere in de verschillende manieren van paardensport beoefenen.

Welzijn centraal

Voor alle paardensporters staat paardenwelzijn centraal, ongeacht de vorm of ambitie. De hang naar informatie over goed paardrijden, paardengedrag en -psychologie is groot. Men wil passie, kennis en expertise vooral delen, via internet, social media of fora. Een 'community' rond de paardensport wordt daarom steeds belangrijker, waarin iedere paardensporter op elk niveau en op verschillende manieren mee kan doen.

Het welzijn van het paard wordt doorgaans op een proactieve, verantwoordelijke manier gewaarborgd.

In het onderzoek zijn twee groepen paardensporters geïnterviewd; KNHS leden en paardensporters die geen lid zijn van de KNHS. Daar zit dan ook vaak het verschil in welke tak van paardensport het meest wordt beoefend, zie paragraaf 2,4. De belangrijke rol van de instructeur in de paardensport wordt bevestigd als het gaat om het bijbrengen van sporttechnische vaardigheden, maar ook bij het binden van paardensporters en het delen van kennis over paardenwelzijn en -gedrag.

Bron: Het grote paardensportonderzoek KNHS 2015.

Wedstrijden

Onder auspiciën van de KNHS worden er jaarlijks zo'n 7000 wedstrijden gehouden. Dat aantal is de afgelopen jaren redelijke stabiel gebleven. Wel is de deelname aan de wedstrijden, het aantal starts, in vier jaar gedaald met zo'n 13%. Maar met ruim 650.000 starts is dat aantal nog steeds indrukwekkend te noemen.

Het beleid van de KNHS voor de wedstrijdsport legt de komende jaren de nadruk op:

- Doelgroepgericht, leeftijdsgericht sportaanbod met nadrukkelijke aandacht voor de jeugd;
- Leuker, simpeler, flexibeler en laagdrempeliger;
- Variatie in wedstrijd- en sportvormen.

Veel wedstrijden worden georganiseerd door bij de KNHS aangesloten verenigingen. Met als doel om paardensporters in de gelegenheid te stellen om hun sportieve prestaties te meten, punten op te bouwen voor promotie naar een hogere klasse (degradatie kan helaas ook), paarden ervaring op te doen en voor de vereniging zelf om inkomsten te genereren. De meest voorkomende wedstrijden zijn dressuur, springen en mennen. Ook eventing is als tak van paardensport weer sterk in opkomst.

Inkomsten voor de Verenigingen.

De inkomsten die verenigingen met de organisatie van wedstrijden kunnen genereren komen uit de inschrijfgelden en inkomsten uit horeca.

Bij dressuur wedstrijden kunnen per ring ca 6 tot 10 starts per uur worden gehouden. Dat zelfde geldt voor dressuur wedstrijden bij het mennen.

Bij springwedstrijden kan het aantal starts variëren van zo'n 20 tot 30 per uur.

Hoewel zo'n 52% van de KNHS leden vooral dressuur rijdt en slechts 7% springen, is het aantal starts bij het springen beduidend hoger. Dat komt doordat veel springruiters, waaronder veel 'professionals', vaak meerdere paarden op concours uitbrengen. Bij een springconcours zie je beduidend veel meer vrachtwagens met een capaciteit tot wel 8 paarden en bij dressuurwedstrijden veelal trailers of bestelwagens voor 2 paarden.

Bij een indoorconcours waar op één dag van 12 uur een wedstrijd wordt verreden betekent dat voor het aantal starts en inkomsten het volgende:

Discipline	Gem. Aantal starts x Inschrijfgeld	Omzet
Dressuur	8 p/u x 12= 96 x € 10,-	€ 960,-
Springen	25 p/u x 12 = 300 x € 10,-	€ 3.000,-
Mennen	8 p/u x 12= 96 x € 10,-	€ 960,-

Doordat springruiters vaak meerdere paarden uitbrengen en langer op de wedstrijd aanwezig blijven is de horeca omzet bij dit soort wedstrijden ook vaak hoger.

Naast inkomsten uit contributies en sponsoring zijn de inkomsten uit wedstrijden daarmee een van de belangrijkste inkomstenbronnen voor verenigingen.

2.6. Vereisten paardensportaccommodaties.

Veiligheidscertificaat

KNHS verenigingen zijn verplicht hun activiteiten te organiseren in een accommodatie met een veiligheidscertificaat. Leden van de FNRS, de Federatie Nederlandse Rijscholen, dienen altijd aan het veiligheidscertificaat te voldoen. Ook andere maneges kunnen een veiligheids certificaat verkrijgen. In dat geval hoeven de verenigingen die gebruik maken van die accommodatie niet ook nog een veiligheidscertificaat aan te vragen. Nieuwe verenigingen die zich bij de KNHS willen aansluiten zijn verplicht om zich aan te melden voor het veiligheidscertificaat.

Buitenaccommodaties

Verenigingen die alleen gebruik maken van een buitenaccommodatie hoeven geen veiligheidscertificaat hierop aan te vragen. Verenigingen die een buitenaccommodatie naast een binnenaccommodatie hebben moeten hierop wel het veiligheidscertificaat aanvragen.

Belangrijke eisen

Onderstaande eisen geven een beeld van de gevraagde eisen voor het veiligheidscertificaat:

- De organisatie moet een ongevallenregistratie systeem bijhouden
- Het terrein moet afsluitbaar zijn
- De doorgang van de stallen moet minimaal 1.00 m breed zijn.
- De instructie moet gediplomeerd zijn.
- De rijbaan moet minimaal 3,50 m hoog zijn, gemeten vanaf de hoefslag.
- Het springmateriaal mag niet binnen de rijbaan opgeslagen zijn.
- Indien er tijdens de les niet gesprongen wordt moet het springmateriaal opgeborgen zijn.
- Indien er een oxer of triple bar gesprongen wordt moeten de laatste balken op veiligheidslepels liggen.

De lessen mogen niet meer dan 12 combinaties bevatten.

Richtlijnen voor Indoor- en outdoor paardensportaccommodaties.

De paardensport wordt in het jaar onderverdeeld in een 'Indoor' en een 'Outdoor' seizoen. Het Outdoor seizoen loopt van 1 april tot en met 30 september. Het indoorseizoen van 1 oktober tot en met 31 maart. Deze seizoenen gelden met name voor de wedstrijd sport maar ook voor de basis sport markeren deze seizoenen of er buiten of binnen wordt gereden.

Iedere tak van sport en ieder niveau binnen de sport stelt zo z'n eisen aan de accommodatie. Dat geldt voor de afmetingen, de gesteldheid van de bodem, gelegenheid tot het, tijdelijk, stallen van paarden en ponys, parkeergelegenheid en natuurlijk de entourage eromheen; de eet- en drinkgelegenheid.

In het wedstrijdreglement van de KNHS* worden de volgende eisen gesteld aan een accommodatie:

De accommodatie en/of het terrein waar de wedstrijd wordt gehouden moet met in achtneming van de desbetreffende discipline:

1. aan de gestelde afmetingen en inrichtingen voldoen;
2. een bodem hebben om de desbetreffende discipline verantwoord te kunnen beoefenen;
3. een goede verlichting van de wedstrijd- en losrijruimte van de indooraccommodatie hebben.

2.6.1. Vereiste afmetingen

De KNHS benoemt in haar Veiligheidscertificaat niet expliciet de voorwaarden van de afmetingen die een manege bijvoorkeur moet hebben.

De klassieke afmeting is 20 x 40 meter. Een afmeting die veel gebruikt wordt voor zowel opleiding in de basissport als wedstrijden in de breedtesport. Velen die actief zijn in de sport vinden dit vaak al een kleine bak. Maar zeker voor beginners is de compactheid van de bak prettig voor het opbouwen van vertrouwen.

Proeven v.a. Z1 dressuur worden verreden in een bak van 20 x 60 meter. Het is voor sporters op dit niveau van belang om in een bak van deze afmeting te kunnen oefenen om in de wedstrijd de gewenste figuren op het juiste formaat te kunnen rijden.

Groter formaat accommodaties komen in alle vormen voor. B.v. 25 x 50 meter of 30 x 70 meter, of zelfs 30 x 100 m.

Zie voor de vereisten van afmetingen voor verschillende disciplines en niveau's daarbinnen bijlage 1.

2.6.2. Vereisten bodem

Voor dressuur: een vlakke bodem (zand of gras) die geschikt is voor het houden van een wedstrijd. Het e.e.a. ter beoordeling van de federatievertegenwoordiger of van de jury. Bij kampioenschappen in de klassen Lichte tour en Zware tour is een voor de paardensport geprepareerde zandbodem verplicht.

1. De bodem van het losrijterrein dient zo vlak mogelijk en goed verzorgd te zijn; ook tijdens de wedstrijd dient de bodem zo nodig regelmatig te worden verzorgd.
2. Voor springwedstrijden worden in het reglement van de KNHS geen specifieke eisen gesteld. Over het algemeen kent men twee soorten bodems: Gras en zandbodems. Bij zandbodems zijn dit veelal bodems waarbij het zand is gemengd met microvezels (zgn. Achterbergbodems) of 'Eb- en vloedbodems'.

De laatste zijn outdoorbodems waarbij de stabiliteit van de bodem wordt beïnvloed door toevoeging van een hoeveelheid water. Over het algemeen wil men bij het springen en bij mennen een wat stabielere bodem en bij dressuur een wat rullere, lossere, bodem. Voor reining is een rullere bodem gewenst t.b.v. het maken van o.a. 'sliding-stops'.

* Zie bijlage 2 Wedstrijdreglement KNHS Wedstrijdterrein Accommodatie

2.6.2. Verduurzaming Sportaccommodaties

Duurzaamheid is een maatschappijbreed aandachtspunt. Het behalen van de klimaatdoelstellingen is daarbij een belangrijke uitgangspunt. Bij duurzaamheid gaat het om het besparen van energie, o.a. verminderen van gebruik van fossiele brandstoffen en het opwekken van energie uit duurzame bronnen zoals zonne- en wind energie. Ook gaat het over duurzaam bouwen van accommodaties die minder energie nodig hebben.

Sinds 1 januari 2016 kunnen sportverenigingen en sportstichtingen subsidie aanvragen voor verduurzaming van sportaccommodaties. De ministeries van Economische Zaken en Volksgezondheid, Welzijn en Sport verwachten dat verenigingen kosten kunnen besparen door te investeren in energiebesparende maatregelen. Om verenigingen te ondersteunen zal met de regeling een deel van de investeringen worden gesubsidieerd. Als verenigingen voor de investering een lening willen afsluiten kunnen ze het bedrag voor de investering tegen een lage rente lenen door de borgstelling van de Stichting Waarborgfonds Sport.

Op 4 februari 2015 heeft de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland de contouren van de nieuwe subsidieregeling toegelicht aan een aantal bonden waarvan veel leden eigen accommodaties hebben. De regeling zal zich richten op zowel energiebesparende als verduurzamende maatregelen. Hierbij kan gedacht worden aan LED verlichting, isolatie, zonnepanelen en zonneboilers. Ook is duidelijk geworden dat bij de aanvraag een getekende overeenkomst bijgesloten moet worden met een ontbindende voorwaarde dat bij niet ontvangen subsidie de overeenkomst ontbonden wordt. Verenigingen zitten dan niet 'vast' aan de investering als ze de subsidie onverhoopt niet krijgen.

Bron: KNHS

Het is interessant om te kijken in hoeverre nieuwe en bestaande accommodaties in de Gemeente Noordenveld in aanmerking komt voor deze nationale subsidieregeling.

2.7. Paardenwelzijn

De maatschappelijke druk op het welzijn van paarden en ponys neemt steeds meer toe. In 2011 is er door de Sector Raad Paarden, SRP, al een 'Gids voor Goede Praktijken', opgesteld. De Gids voor Goede Praktijken (GvGP) geeft aan wat er nodig is om het welzijn en de gezondheid van de paarden te borgen. Deze eerste versie is geschreven in opdracht van Staatsecretaris Bleker van het ministerie van Economie, Landbouw en Innovatie (EL&I).

De bij de Sectorraad Paarden aangesloten organisaties spannen zich in om het paardenwelzijn te bevorderen. Dat doen ze o.a. door de eigen leden te informeren, door de naleving van de GvGP vast te leggen en door ook de ongeorganiseerde paardenhouder te bereiken. Daarbij werkt de Sectorraad Paarden actief samen met andere organisaties die hieraan een bijdrage kunnen leveren.

Paardenwelzijn geformuleerd in 'De 5 Vrijheden' van het paard.

Het welzijn van het paard is gedefinieerd als:

"Welzijn is een mentale toestand van welbevinden, die ontstaat als het dier in voldoende mate in zijn natuurlijke behoefte kan voorzien en waarbij het dier vrij is van pijn en andere ongemakken".

Deze definitie van welzijn is grotendeels gebaseerd op de vijf vrijheden die zijn opgesteld in het rapport van de Commissie Brambell (1965). Als er aan één of meer van deze vrijheden (chronisch) niet wordt voldaan kan het welzijn van een dier in het geding zijn.

De vijf vrijheden zijn als volgt geformuleerd:

1. Paarden moeten vrij zijn van honger, onjuiste voeding en dorst;
2. Paarden moeten vrij zijn van fysieke en thermale ongemakken;
3. Paarden moeten vrij zijn van pijn, letsel en ziekte;
4. Paarden moeten vrij zijn van angst en chronische stress;
5. Paarden moeten vrij zijn hun natuurlijke (soorteigen) gedrag te uiten.

De 12 richtlijnen voor paardenhouders.

De SRP heeft 12 richtlijnen geformuleerd voor paardenhouders. In deze richtlijnen wordt beschreven waar paardenhouders zich aan dienen te houden t.a.v. voeding, huisvesting en beweging, gezondheid en gedrag.

Bij het creëren van een nieuwe paarden accommodatie in de Gemeente Noordenveld zijn met name de richtlijnen 2 tot en met 5 van toepassing. Zie onderstaand:

Richtlijn 2. Boxoppervlakte

De boxoppervlakte voor individuele huisvesting is minimaal $(2 \times \text{stokmaat})^2$ voor pony's kleiner dan 1,56 meter. De boxoppervlakte is minimaal 10 m^2 voor paarden groter dan 1,56 meter. Per 1 januari 2012 is deze standaard opgenomen bij toetsing van aanvragen voor nieuw- en verbouw van stallen. Er geldt een overgangsperiode van 15 jaar voor bestaande stallen om per 1 januari 2027 boxmaten aangepast te hebben.

- De oppervlakte van de box voor hoogdrachtige merries tijdens het veulen en voor een merrie met een veulen is minimaal 12 m^2 tenzij er minimaal 8 uur weidegang per

dag wordt toegepast;

- Stands, waarin paarden permanent aangebonden worden gehouden, zijn per 1 januari 2017 verboden. Paarden die voor korte tijd worden aangebonden met als doel hoefverzorging, het verrichten van medische handelingen of tijdens pauze bij (buiten)ritten en evenementen/wedstrijden worden in het voorgaande niet meegenomen.

3. Beweging.

Paarden in individuele huisvesting krijgen dagelijks minimaal 4 uur beweging buiten de box, tenzij dit niet mogelijk is door specifieke omstandigheden zoals een gezondheidsrisico, ziekte of gebrek.

4. Lichthoeveelheid in stallen

De lichthoeveelheid in stallen is minimaal 80 lux gedurende 8 uur per dag.

5. Stallen en weides

Deze zijn zijn deugdelijk en veilig. Er zijn geen uitsteeksels of andere zaken waaraan een paard zich zou kunnen verwonden;

- Verbod op gebruik van prikkeldraad voor afrastering van paardenweides.
- Er is een schuilgelegenheid aanwezig voor paarden die dag en nacht buiten verblijven (schuilstal of bossage in de vorm van bomen of struiken).

Om het paardenwelzijn breder te borgen heeft het bestuur van de SRP inmiddels besloten om het Keurmerk Paard en Welzijn (KPW) verder uit te rollen. Dit keurmerk wordt nu gebruikt door enkele paardenhouders. Bedrijven met een keurmerk worden elke 2,5 jaar gekeurd. De inspecteur van het KPW inspecteert de inrichting waar het paard wordt gehouden op welzijnsaspecten.

Bron: KNHS; Wedstrijdreglementen Dressuur, Springen, Aangespannensport, Eventing, Voltige, Endurance.

Welzijn manegepaarden

Stichting Dier en Recht heeft specifiek onderzoek gedaan naar de leefsituatie van manegepaarden. De aandacht gaat daarbij uit naar tekortkomingen als sociale isolatie, onvoldoende bewegingsvrijheid, onvoldoende hygiëne, afwijkend gedrag van paarden en slecht voerbeleid. Zie bijlage 3.

2.8. Trends en Ontwikkelingen.

Aandacht voor dierenwelzijn en ook economische ontwikkelingen hebben belangrijke invloed op de paardensport. Tal van organisaties of groeperingen kijken met andere ogen naar de paardensport. Hetgeen van invloed kan zijn op zowel de ontwikkeling van de sport, de beleving ervan en hoe met paarden moet worden omgegaan. Ook de economische omstandigheden zijn van invloed op de wijze waarop en de mate waarin de sport beoefend kan worden.

2.8.1. Standpunt Partij voor de Dieren.

De Partij voor de Dieren heeft het volgende standpunt ingenomen t.a.v. de paardensport:

Een respectvolle relatie tussen mens en paard is mogelijk zolang het natuurlijk gedrag en het welzijn van het dier voorop staan. Het probleem van sport met dieren

is dat de dieren hierbij vaak in hun gezondheid en welzijn worden aangetast. Bijvoorbeeld door dieronvriendelijke trainingsmethoden, overbelasting of het vervroegd doden van dieren die bij het teruglopen van hun prestaties worden afgedankt. Net als bij mensen is topsport voor paarden een zeer grote belasting op het lichaam. In combinatie met het feit dat paarden vaak op veel te jonge leeftijd zwaar belast worden, zorgt dit ervoor dat de gemiddelde levensduur van een paard in de paardensport veel korter is dan bij andere paarden. Paarden zijn volwassen op achtjarige leeftijd.

In de paardensport zijn paarden op die leeftijd vaak al afgeschreven: de gemiddelde levensduur is daar acht jaar, tegenover 20-30 jaar 'vroeger'! Strengere regelgeving moet het welzijn van dieren die in sport en recreatie worden gebruikt waarborgen. Ook dienen we na te denken in hoeverre we paarden en pony's blootstellen aan extreme sporten, zoals de military en springwedstrijden met steeds hogere hindernissen. Daarnaast streeft de Partij voor de Dieren naar strengere regelgeving middels een wettelijk Paardenbesluit. In zo'n Paardenbesluit wordt onder meer vastgelegd dat bij huisvesting het natuurlijk gedrag uitgangspunt is, zoals de mogelijkheid contact te maken met soortgenoten en dagelijkse weidegang.

Bron: Partij voor de Dieren

Ook laat de Partij voor de Dieren zich niet onbetuigd als het gaat om het houden van paarden of pony's:

Partij voor de Dieren: "Paard alleen in de wei moet verboden worden".

Veel te vaak staan paarden in hun eentje in een wei of op stal. Vier dierenwelzijn- en ruitersportorganisaties willen dat er een einde komt aan deze eenzaamheid en beginnen daarom vanaf morgen de campagne 'deel je wei, iedereen blij'. De Partij voor de Dieren pleit zelfs voor een verbod op het alleen laten staan van een paard. "Het paard loopt alleen maar van links naar rechts. Dat is een teken van stress."

Bron: RTL Nieuws, 13 februari 2019

2.8.2. Opkomst Dierenactivisten.

Sinds enige jaren zien we een opkomst van Dierenactivisten. Vooral partijen in de agrarische sector worden daar regelmatig mee geconfronteerd. Tot voor kort bleef de paardensector aardig buiten beschouwen. Maar ook afgelopen jaar werd de sector geconfronteerd met de standpunten van deze partijen. Hieronder een aantal voorbeelden.

Dierenactivisten verstoren EK springen Rotterdam.

De 'Vegan' streaker; Peter Janssens, heeft al een aantal maal paardensport evenementen verstoord. Afgelopen jaar was hij actief bij de finale van het EK springen in Rotterdam. Het was niet alleen vervelend maar ook gevaarlijk. Tijdens het parcours van Marc Houtzager liepen twee activisten met borden en op het lichaam geschreven teksten de rijbaan op. Uiteindelijk werd het tweetal door leden van de organisatie tegengehouden. Later werd hen een boete opgelegd.

De Vegan Strike Group, waartoe Janssen behoort, voert sinds 2013 met ontblote lichamen, actie voor dierenrechten. Zo sprongen activisten in april in de Efteling tijdens de paardenvoorstelling *Ravelijn* de arena in, nét op het moment dat de paarden met vuurdekens voorbijkwamen. De groep, die ook stierengevechten verstoortte in Spanje, wordt op sociale media zowel bewonderd als verguisd om hun risicovolle aanpak.

Een van Janssen's meest opzienbarende acties was in 2008 tijdens een uitzending

van *Mooi! Weer de Leeuw*. Toen kwam hij in een minuscule string het podium op. Hierop nam presentator Paul de Leeuw de streaker op schoot en trok zijn string kapot.

Bron: AD 26-08-2019.

‘Dieren zijn niet voor eigen genoeg’

Volgens dierethicus Willem Vermaat, zelf tegenstander van de paardensport, passen de acties binnen het groeiende gevoel dat mensen dieren niet voor hun eigen genoeg moeten gebruiken. „Onlangs nog keerden dierenorganisaties zich tegen het ‘zwientie tikken’ in het Overijsselse Steenwijkerwold. En eerder dit jaar werd een varkensboerderij in Boxtel bezet en waren er protesten tegen het opsluiten van een haan tijdens het Kallemooifeest op Schiermonnikoog.”

De acties komen volgens hem vooral voort uit veganistische kring. “Bij veganisten gaat het er niet alleen om geen vlees of andere dierlijke producten te gebruiken; ze keren zich ook tegen het gebruik van dieren zoals in de paardensport.” Vermaat zelf keurt de sport ook af; hij vindt dat dieren, net als mensen, over hun eigen leven horen te beschikken. “De voorstanders die beweren dat paarden er plezier aan beleven, gaan voorbij aan het feit dat paarden alleen voor het plezier van mensen gefokt worden, op stal worden gezet en racen moeten. Zouden paarden uit vrije wil racen, dan waren er geen bitjes of zwepen of sporen. Mensen onderwerpen paarden aan hun wil en dat begint al bij de vroegste training.”

Vermaat vindt dat de sport helemaal moet worden ‘afgebouwd’ en hij gelooft dat de steun daarvoor de komende jaren alleen maar zal toenemen. “Ik besef dat velen de paardensport nog heel normaal vinden, maar feit is dat steeds meer mensen kanttekeningen plaatsen bij dingen die lange tijd normaal leken. Zo is er snel een verbod gekomen op het gebruik van wilde dieren in het circus, omdat ze daar hun natuurlijke gedrag niet konden vertonen.”

Trainer en coach Barbara Koot, die vroeger zelf teamgoud bij het EK won, zat als radiocommentator bij de rit. “Uit de manier waarop deze twee activisten het hebben aangepakt, blijkt al hoe weinig ze van de paardensport weten. Door midden op het parcours te gaan staan hebben ze het dier dat ze zeggen te willen beschermen, juist ernstig in gevaar gebracht. Het had kunnen struikelen en zich ernstig kunnen verwonden.”

“Het getuigt van weinig kennis van paarden of de wereld van een topruiter om hun gezamenlijke prestatie te willen verstoren.”

Ze vindt dat dierenactivisten de paardensport ‘op één hoop gooien met bijvoorbeeld stierengevechten in Spanje’. „De paardensport heeft daar niks, maar ook niks mee te maken. In deze sport wordt er alles aan gedaan een paard zowel fysiek als mentaal gezond en fit te houden. Als je zo’n paard vóór zo’n concours ziet, zie je dat het wil gáán, dat het er heel veel zin in heeft.”

Koot vreest wel dat het niet bij één actie zal blijven en stelt daarom voor tegenstanders beter voor te lichten. „Ik vraag me bijvoorbeeld af of ze weten hoe goed er dag in, dag uit voor zo’n paard als Calimero van Marc Houtzager gezorgd wordt. Of ze weten dat hij dagelijks een uitgebalanceerd dieet krijgt, dat hij elke dag wordt gedoucht, dat hij in een ruime stal staat, dat hij vaak de weide in gaat, dat hij een zonnebad krijgt.”

De KNHS (Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie) noemt de actie 'onverantwoord'. "Het getuigt van weinig kennis van paarden of de wereld van een topruiter om hun gezamenlijke prestatie te willen verstoren. Er had een ongeluk kunnen gebeuren." Ook de federatie wil met de tegenstanders in gesprek gaan. "Als actievoerders hun argumenten naar voren willen brengen, zijn ze van harte welkom. Wij spreken altijd met alle partijen en horen ieders argumenten graag."

Bron: AD, 26-08-2019.

2.8.3. Economische omstandigheden.

Dat de stand van de economie ook vat heeft op de paardensector hebben we sinds de kredietcrisis in 2008 kunnen leren. Na de kredietcrisis daalde het aantal leden van de KNHS van zo'n 240.000 naar de huidige 150.000. Bij het KWPN daalde het aantal gefokte veulens van zo'n 14.000 per jaar naar 9.000. Een afname van zo'n 35%.

Veel paardensportverenigingen in de Gemeente Noordenveld hebben in diezelfde periode een afname van hun ledenbestand gezien.

De huidige Corona Crisis raakt veel partijen hard en diep. De Horeca ligt stil, winkels worden tijdelijk gesloten of krijgen veel minder klanten, bij bedrijven, in MKB en ZZP, worden massaal uitkeringen of bijstand aangevraagd. Sportactiviteiten zijn in de volle breedte afgelast. Onderstaand een samenvatting van de visie van de Rabobank op deze ontwikkelingen:

Nederlandse economie in recessie door coronavirus

- Rabobank verlaagt de verwachting voor de Nederlandse economie opnieuw, en gaan voor 2020 uit van een krimp van 0,2 procent
- Gesloten restaurants, cafés, winkels, afgelaste evenementen en gecancelde luchtverkeer zorgen tijdelijk voor lagere consumptie
- Ook de productie en winstgevendheid van bedrijven krijgen harde klappen, wat tot een daling van de werkgelegenheid leidt
- Bovendien krijgt de internationale handel een dreun doordat landen vergaande maatregelen treffen om de gezondheidscrisis het hoofd te bieden
- Aangekondigde steunmaatregelen kunnen niet alle gevolgen voorkomen, maar beperken wel de economische schade zodat in de tweede helft van 2020 herstel kan optreden

Bron: Rabobank Economisch Kwartaalbericht 20 maart 2020.

Corona Onderzoek KNHS en FNRS

Vanaf 27 maart zijn FNRS-KNHS Partners in Paardrijden gestart met de Coronamonitor voor sportaanbieders. Een onderzoek dat is uitgestuurd naar alle aangesloten hippische ondernemers en verenigingen. De FNRS-KNHS Coronamonitor is een online ledenpeiling waarmee de impact van het coronavirus voor hippische ondernemers en verenigingen gedurende de coronacrisis in kaart wordt gebracht.

In de 2e peiling is het vertrouwen om de Corona Crisis door te komen gegeroeid.

Uit het onderzoek in de vijfde week van de crisis blijkt dat het aantal ondernemers dat vertrouwen heeft om door de crisis te komen, gestegen is van 38,4% naar 47%. Het aantal ondernemers dat er geen vertrouwen in heeft is van 13,6% naar 8,47% gedaald. Ook verenigingen lijken meer vertrouwen te hebben om door de crisis te komen. Daar heeft 70,3% er vertrouwen in ten opzichte van 62,3% uit de vorige monitor. Slechts 3,1% van de verenigingen heeft er geen vertrouwen in.

Zorgen op lange termijn groeien .

Het omzetverlies van ondernemers blijft in vergelijking met verenigingen aanzienlijk groter. 33,6% van de ondernemers gaven aan nog een buffer te hebben om gemiddeld 5,2 maanden te overbruggen. De geschatte overbruggingstermijn daalt licht. Bij verenigingen heeft 52,2% voldoende buffer om de coronacrisis te overleven en 48,5% heeft een buffer om zeker een jaar te overbruggen. Opvallend is dat van de ondernemers die geen buffer hebben 2,3% direct en 16,3% binnen 1 maand extra krediet nodig heeft. Voor verenigingen ligt dit percentage hoger, namelijk op 29%. Ondernemers geven aan zich zorgen te maken of zij op lange termijn voldoende liquiditeit hebben om hun paarden te blijven verzorgen en voeden.

Bron: KNHS.

Het vertrouwen om de crisis door te komen is weliswaar gegroeid maar de zorgen voor de langere termijn groeien. Het is duidelijk dat ook de paardensport door de corona crisis zal worden geraakt.

3. Ontwikkelingen in de Paardensport Drenthe/Noord Nederland.

3.1. Economische betekenis Hippische sector Provincie Drenthe.

In opdracht van de provincie Drenthe, het Hippisch Platform en de gemeente De Wolden is in 2015 door BMC Advies en de Hanze Hogeschool Groningen een onderzoek gedaan naar de economische betekenis van de Hippische sector voor de provincie Drenthe. Achtergrond van het onderzoek was dat met een goed inzicht in de economische omvang en het economisch potentieel van de sector, publieke en private partijen met elkaar een goed gefundeerde discussie kunnen voeren over het belang van investeringen in de hippische sector in Drenthe. Hoewel niet alle respondenten hebben meegewerkt aan het onderzoek kwam er uit dat de totale omzet uit Hippische activiteiten in Drenthe wordt geschat op ca **€ 230 miljoen**.

Bron: Rapport Provincie Drenthe BMC Advies/ Hanze Hogeschool februari 2015.

Inschatting van het Economisch belang van de Hippische sector voor Gemeente Noordenveld.

De Provincie Drenthe heeft in totaal 492.000 inwoners. Als we een ruwe inschatting maken wat het economische belang van de Hippische Sector zou kunnen zijn voor de Gemeente Noordenveld dan is dat $31.000 / 492.000 = 6\%$. Dat geeft 6% van € 230 mio = ca € 14 miljoen.

3.2. Hippisch Platform Drenthe

Het Hippisch Platform Drenthe is een samenwerkingsverband ten behoeve van de Drentse paardenhouderij. De leden van het platform hebben op persoonlijke titel zitting en -hoewel zij veelal sterke bindingen hebben met Drentse hippische organisaties- hebben geen verantwoordingsplicht naar hun achterban.

Het platform heeft twee doelstellingen geformuleerd:

1. Het vergroten van de bekendheid van Drenthe als paardenprovincie
2. Belangenbehartiging

Al enige jaren zijn er activiteiten ontwikkeld om in Drenthe tot samenwerking te komen met de verschillende takken van de paardenhouderij. Een en ander kwam in een versnelling toen de provincie Drenthe ruitersport als een van de kernsporten aanwees en in het kader van Drenthe 2028 om een structuur vroeg waarbinnen – zonodig – snel en effectief gecommuniceerd kon worden met de desbetreffende tak van sport. Zo is het Hippisch Platform Drenthe ontstaan, een aantal mensen uit diverse geledingen van de paardenhouderij die op persoonlijke titel bij willen dragen aan de ontwikkeling van de paarden- en ponyhouderij in Drenthe.

Naast het stimuleren van de sport wil het platform nadrukkelijk de belangen van de paarden- en ponyhouderij behartigen. Daarvoor is in de eerste plaats nodig dat we weten waarover we het hebben.

Daarnaast zal het Hippisch Platform bij de diverse overheden aandacht vragen voor knelpunten zoals de bestrijding van het voor paarden giftige Jacobs Kruiskruid, het uitfasen van prikkeldraad, het vermijden van stilstaand water in verband met ziekteverwekkers en het uniformeren van ruimtelijke ordeningseisen op het gebied van de paardenhouderij. Kortom een veelvoud aan activiteiten voor de paardensector en in het belang van alle paardenhouders. Het Hippisch Platform wil gesprekspartner zijn voor overheden en andere betrokken organisaties enerzijds en voor de paardenhouderij anderzijds.

De leden van het Hippisch Platform Drenthe zien het als een uitdaging Drenthe als paardenland nog duidelijker op de kaart te zetten en zoekt steun van een ieder die paard en pony een warm hart toedraagt.

Hippisch Platform Drenthe Recreatie

Uit het onderzoek naar de economische betekenis en potentie van de hippische sector in Drenthe kwam als belangrijke aanbeveling naar voren dat recreatie een belangrijke rol speelt en bijdraagt aan de economie in (hippisch) Drenthe. Daarnaast liggen er sinds 2011-2013 vier rapporten Van Grontmij en Recreatieschap Drenthe van de knel- en verbeterpunten van men- en ruiterroutes in Drenthe, ontstaan uit sessies met gebruikers.

Huidige situatie (vertrekpunt)

Verschillende onderzoeken naar ruiterecreatie en ruitertoerisme in Nederland laten zien dat Drenthe een populaire provincie is voor recreëren met paarden. Drenthe beschikt over mooie ruitergebieden, welke bestaan uit vele paden en eventueel routes die men kan volgen. Hoofddoel waar belanghebbenden zich momenteel hard voor inzetten is het vrij toegankelijk houden van die gebieden.

Het fenomeen vrij ruiteren is in opmars en Drenthe loopt hierin voor op andere provincies. Goede samenwerking met Staatsbosbeheer heeft al tot resultaat dat een in een groot deel van de gebieden in Drenthe geen specifieke ruitersporen meer zijn, maar dat overal gereden mag worden.

Gewenste situatie (doel)

Het is duidelijk wat de gebruikersregels zijn in een gebied en dit is grotendeels gelijk aan de rest van Nederland. Er is samenwerking met hippische recreatieondernemers onderling, overheden, het bedrijfsleven, maar ook met minder relevante bedrijven, of organisaties zoals een ATB-vereniging. Er is goede communicatie tussen de verschillende gebruikersgroepen in gebieden, waarin de paardensector het voortouw heeft genomen. Ruitertoerisme zal groeien en veel nevenactiviteiten met zich meebrengen door innovatie van het aanbod, wat voor extra uitgaven zorgt. Een betrokken en ervaren persoon zal dit proces als betaalde kracht ondersteunen.

Er lijkt geen noodzaak om te investeren in nieuwe routes. Knelpunten die eerder al uitgebreid in kaart zijn gebracht moeten nu eens verbeterd worden. Verder is er behoefte aan een eenduidig en passend routesysteem door het hele land, aansluitend vanuit verschillende gebieden en provincies, voor meerdaagse tochten, maar ook toegankelijk en bruikbaar voor kleinere ritten.

Belangrijk bij het aantrekken van meer hippische toeristen zijn kwalitatief uitstekende verblijfsaccommodaties. Er kan een keurmerk ingezet worden om de kwaliteit te meten, ondernemers moeten meer samenwerken en het belang hiervan moet duidelijk worden. De Vereniging Paardentoerisme Drenthe kan hier een trekkende rol in spelen en tegelijkertijd groeien, meer draagvlak creëren en invloed uitoefenen. Een actieve sector en bedrijfsleven is hierbij noodzakelijk.

Om dit alles te bereiken moet het ook doordacht in de markt gezet worden. Promotie en marketing moet afgestemd worden op de beoogde doelgroep. Als een kernsport van de provincie kan paardensport een belangrijke bijdrage leveren aan de ambitie van Drenthe om in 2030 dé provincie te zijn om te wonen, werken en recreëren, met een grote rol voor de vrijetijdseconomie.

De gewenste situatie op hippisch recreatie- en toerismegebied houdt in dat het bekend staat en behandeld wordt gelijk aan de recreatiesectoren wandelen, fietsen en varen. Drenthe is het eerste waar men aan denkt als het gaat om recreëren met paarden. Alle populaire en geschikte gebieden zijn toegankelijk. Het is duidelijk wat de gebruikersregels zijn in een gebied en dit is grotendeels gelijk aan de rest van Nederland. Er is samenwerking met hippische recreatieondernemers onderling, overheden, het bedrijfsleven, maar ook met minder relevante bedrijven, of organisaties zoals een ATB-vereniging. Er is goede communicatie tussen de verschillende gebruikersgroepen in gebieden, waarin de paardensector het voortouw heeft genomen. Ruitertoerisme zal groeien en veel nevenactiviteiten met zich meebrengen door innovatie van het aanbod, wat voor extra uitgaven zorgt. Een betrokken en ervaren persoon zal dit proces als betaalde kracht ondersteunen.

Actiepunten

Er zijn acties beoogd om dit alles te bereiken, waarbij medewerking wordt verlangd van de provincie. Denk aan eventuele financiële ondersteuning en in dezelfde richting denken op het gebied van uitstraling en promotie naar buiten. Actiepunten zijn onderverdeeld in de volgende onderwerpen:

- De toekomst van paardrijden en menen in Drenthe
Richt zich op het toegankelijk houden van gebieden, het onderscheid tussen gebieden en routes, een passend routesysteem, en een goede communicatie tussen de verschillende gebruikersgroepen.
- Samenwerking tussen hippische recreatiebedrijven versterken
Zet in op het versterken van HPD als gezamenlijke vereniging om als hippische recreatie naar buiten te treden. Richt zich vervolgens op professionaliteit door een actieve sector, betrekken van overheden en het bedrijfsleven en een betaalde kracht die zich hier mee bezig houdt.
- Kwaliteitsverbetering accommodaties
Richt zich op kwaliteit op accommodatiegebied, veiligheid, een eventueel keurmerk en de toegankelijkheid en vindbaarheid van hippische bedrijven.
- Promotie en marketing
Richt zich op vraag en aanbod en de manier waarop de gewenste doelgroep bereikt kan worden.

Vanuit het Hippisch Platform Drenthe is Roel-Poppe Lubbers de trekker voor het onderdeel recreatie, in samenwerking met enkele specialisten uit de Drentse hippische recreatiesector.

3.3. Westerkwartier Paardenkwartier

In de nabijgelegen gemeente Westerkwartier zijn plannen gesmeed om centrum van paardensport te worden. In 2019 werden door paardenfokker Sietze van Dellen plannen onthuld en werd de Stichting Westerkwartier Paardenkwartier opgericht. Als het aan de Stichting Westerkwartier Paardenkwartier ligt, wordt het noorden een soort Mekka voor de paardensport. Het Westerkwartier moet daarin een centrale rol gaan vertolken. En de mogelijkheden liggen er, meent voorzitter Sietze van Dellen. 'We kunnen een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor paardenliefhebbers realiseren in het Westerkwartier.'

Vorig jaar juli presenteerde de stichting haar visie aan gedeputeerde Staghouwer. Inmiddels is men vol in beweging om die visie handen en voeten te geven. Volgens Sietze is het logisch dat juist het Westerkwartier moet worden omgetoverd tot

‘Paardenkwartier’. ‘Van oudsher hebben wij hier goede fokstammen en stallen. Het probleem is echter dat veel paarden naar het zuiden van het land gaan, waar ze verder worden opgeleid en uiteindelijk voor veel geld worden verkocht’, zegt Sietze. In het zuiden des lands kent men al een groot gebied waar paardenliefhebbers uit de gehele wereld zich vestigen. ‘Peelbergen, een gebied rondom Venlo. Daar vestigen ruiters uit de hele wereld zich. Van het Midden-Oosten tot aan China’, schetst Sietze. Het gebied geldt als een soort voorbeeld voor de stichting. ‘Wij willen voor zowel amateurs als professionals een uitstekend vestigingsklimaat creëren.’ De vraag is echter: hoe doe je dat? ‘Dat begint dus met die visie’, antwoordt hij. ‘Onze stichting is elf jaar geleden ontstaan en inmiddels hebben we meer dan veertig leden, uit alle geledingen van de paardensport. Van hoefsmid naar Bed & Breakfast-eigenaren die veel met ruiters in contact komen. De expertise hebben we in huis’, stelt Sietze. Door symposia te geven over zaken zoals gezondheid en bedrijfsvoering, informeert de stichting lokale paardenliefhebbers. Daarnaast proberen zij hen te enthousiasmeren voor de ambitieuze plannen van de stichting. Dat laatste is ook nodig. ‘Niet iedereen in de hippische wereld is direct blij met onze plannen. Sommigen vinden het te ambitieus. Het is onwennig en nieuw, waardoor sommigen terughoudend zijn. Toch zien we al mensen die bijdraaien, wanneer wij met hen in gesprek zijn geweest.’ Niet alleen de meerderheid van de lokale hippische wereld is enthousiast, ook de gemeente Westerkwartier en provincie Groningen zien heil in de plannen van de stichting. ‘We zijn bezig met gesprekken met gemeente en provincie over de financiering van onze plannen. Vanaf het begin zijn zij enthousiast geweest. Ze zien in dat ons plan kan zorgen voor werkgelegenheid. Voor iedere zeven paarden in een stal, komt er één werknemer bij. Daarnaast kan het voor de middenstand een enorme boost opleveren.’

De stichting voert momenteel vooral veel oriënterende gesprekken. Zo kijken ze naar de mogelijkheid om paardentransporten via Eelde te laten lopen. ‘Veel paarden van ruiters in het Midden-Oosten, “overzomeren” in Nederland. Dat komt omdat het in het eigen land gewoon te warm is. Momenteel worden veel van die paarden in het zuiden opgevangen, maar dat kunnen wij hier in het noorden ook prima doen.’ Het is zomaar één van de vele ideeën die de stichting heeft. Sietze benadrukt echter dat er moet worden gekeken naar professionals die zich met de plannen bezig gaan houden. Eén van de doelen die zij hebben, is het binnenhalen van grote internationale wedstrijden. ‘We hebben in de gehele gemeente Westerkwartier goede accommodaties en Louwe Mulder van de HJC Manege is druk bezig met het ontwikkelen van een indoor-arena. De tijd staat niet stil in Tolbert.’

De ambitieuze plannen moeten niet alleen goed zijn voor de gemeente Westerkwartier, maar uiteindelijk voor het hele noorden. ‘Het hele hippische noorden moet profiteren. We willen iedereen erbij betrekken. Daarvoor hebben we tijd nodig, maar moeten we vooral ook enthousiast te werk gaan. Mensen overtuigen.’ Uiteraard heeft de stichting niet als enige in de hand hoe snel zo iets zal verlopen. ‘Als het aan ons ligt, gaan we zo snel mogelijk. Maar we hebben ook met andere instanties te maken. We moeten de ontwikkelingen op het gebied van paardensport in de gaten houden en blijven kijken naar de toekomst. De sector heeft zich de afgelopen vijf à tien jaar gigantisch ontwikkeld. Er gaat veel geld in de paardensport om. Kijk maar naar de dochter van Bill Gates, die traint bij Harry Smolders. Dat gaat om grote bedragen. Er valt dus economisch een slaatje uit te slaan.’

Om het effect van het ‘Paardenkwartier’ in kaart te brengen, gaat een planbureau zich hierin verdiepen. ‘Zij kunnen in kaart brengen hoe groot de impact van zo’n plan is en wat het de regio oplevert’, zegt Sietze. De stichting voelt zich in ieder geval

gesteund door de gemeente en de provincie. En ook de bekende ruiter Jur Vrieling is een 'gigantische sympathisant'. 'Voor ons is het nu belangrijk om mensen over de streep te trekken. Een professionele organisatie moet daarna alles handen en voeten gaan geven.'

Bron: DeKrantNieuws.nl 29 mei 2019.

Speerpunten Westerkwartier Paardenkwartier

Het initiatief tot oprichting is genomen door hippische ondernemers gevestigd in de gemeente Westerkwartier. Het gezamenlijke doel is om de paardensector in de regio in al haar facetten te versterken. Daartoe zijn vijf speerpunten opgesteld:

1. Kennisuitwisseling tussen Hippisch Ondernemers
2. Promotie van het Hippisch Westerkwartier
3. Ontwikkeling van ruiter- en menroutes en tourisme
4. Realisatie van een opleidingscentrum voor de paardensector
5. Verbetering van het vestigingsklimaat voor Hippisch ondernemers.

Bron: Visiedocument Westerkwartier Paardenkwartier

3.4. Hippisch De Wolden

De Wolden, paardengemeente bij uitstek.

Paarden en De Wolden. Ze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Van oudsher is de band hecht en bijzonder. Tal van liefhebbers weten het mooie gebied te vinden en in de zomer volgt het ene paardenevenement op het andere.

Onder de noemer 'Hippisch De Wolden' hebben een aantal paardensportorganisaties in de gemeente De Wolden zich met elkaar verbonden: Het traditionele pinksterconcours CH De Wijk, de samengestelde Menwedstrijd in het buurtschap Steenberg, Outdoor Zuidwolde in mei, het internationale CH De Wolden dat twee weken lang wordt gehouden in juli en het Hippisch Brinkfestijn in Ruinen eind juli/begin augustus.

Zowel landelijke als internationale paardensport staat in 2020 op het programma. Tijdens diverse concoursen kan worden genoten van meerdere disciplines op vele niveaus: mannen, tuippaardensport, springen en dressuur.

Zowel de pony's als de paarden komen ruimschoots aan bod tijdens het outdoorseizoen van Hippisch de Wolden.

Ook de recreatieruiter voelt zich prima thuis in De Wolden. Want wat is er heerlijker dan met je paard onbezorgd bos- en heidegebieden te doorkruisen? Wat is er mooier dan vanuit het zadel of vanaf de bok roofvogels, reeën en mooie landschappen te zien terwijl je kilometers ver over zandpaden stapt, draaft en galoppeert?

Gemeente De Wolden heet een ieder van harte welkom om als toeschouwer, deelnemer of recreant volop te genieten van alle takken van paardensport!

Bron: Hippisch De Wolden.

3.5. KWPN Regio Drenthe

Het KWPN, Koninklijk Warmbloed Paardenstamboek Nederland, is de Nederlandse fokkerijorganisatie voor spring- en dressuurpaarden, tuigpaarden en Gelderse paarden. Het KWPN is een van 'werelds grootse paardenfokverenigingen. Al jaren bekleden ze een vooraanstaande functie op het gebied van spring- en dressuurpaardenfokkerij. Regio Drenthe is één van de 12 regio's van het KWPN. Bijna 1.600 KWPN-leden zijn woonachtig in Drenthe.

De regio organiseert in samenwerking met de afdelingen de stamboekkeuring, de Centrale Keuring, thuiskeuringen en verschillende andere interessante activiteiten, zoals forums en oefendagen voor de stamboekkeuring.

Onder KWPN regio Drenthe vallen drie afdelingen;

- Afdeling Oostermoer-Noordenveld
- Afdeling Middenveld-Westhoek
- Afdeling Zuidenveld

De afdelingen organiseren verschillende activiteiten, zoals aanparingsavonden, veulenrijkavonden en de veulenkeuringen Zuidenveld en Noord-Drenthe.

Onder KWPN vlag worden nu jaarlijks ca 9000 veulens gefokt. Daarvan zijn er ongeveer zo'n 4500 springpaarden, 3500 dressuur paarden en 1000 overige waaronder paarden van het Geldersras en Tuigpaarden. In 2008 werden er op het hoogtepunt nog zo'n 14.000 veulens gefokt. Mede als gevolg van de kredietcrisis is het v.a. toen met zo'n 35% teruggelopen.

De afdeling Oostermoer-Noordenveld kan mogelijk worden betrokken bij het peilen van de belangstelling voor een nieuw paardensportcentrum in Roden.

3.6. Hippische accommodaties in de regio.

HJC Manege Tolbert

De Hedde Jan Cazemier Manege in Tolbert is een voorbeeld van een modern Hippisch complex dat inspeelt op de behoeftes aan zowel lessen voor beginners als evenementen tot en met de veelal professionele (sub) Top wedstrijd ruiters.

De HJC Manege heeft drie indoor en drie outdoor pistes waar het hele jaar wedstrijden georganiseerd worden. De binnen pistes bestaan uit twee binnenmaneges van 20 x 40 meter en een binnenmanege van 20 x 70 meter.

Zij beschikken over deskundige instructeurs en geschikte paarden en pony's die het mogelijk maken om de paardensport in al haar facetten te beoefenen. De HJC Manege is aangesloten bij de Federatie van Nederlandse Ruitersportcentra (FNRS) en beschikt daarmee over een veiligheidscertificaat.

Voor pensiongasten zijn er volledig verzorgde boxen, een Longeercirkel en een stapmolen beschikbaar. Landgoed Nienoord ligt op 'hoef'afstand' van de HJC Manege. Dit prachtige buitenrijgebied leent zich uitstekend voor het maken van korte of lange buitenritten.

De paarden staan bij 24 uur per dag onder professioneel toezicht.

Het hele jaar verzorgt de HJC Manege in Tolbert indoor en outdoor springwedstrijden op de donderdag. Daarmee spelen ze vooral in op de behoefte van professionals om buiten de weekenden ook wedstrijden te kunnen rijden en jonge paarden te kunnen trainen. Daarmee trekken zij professionals uit de vier Noordelijke provincies tot en met Noord Holland toe naar zich toe. Overdag zijn het vooral de professionals die hun paarden komen trainen, 's avonds kunnen de amateurs, jeugdrijders en pony's op die dagen deelnemen aan (oefen)wedstrijden.

Naast de wedstrijd accommodaties heeft de JC Manege het plan opgevat om weer een 'Knuffel- manege' te bouwen. Een compacte manege waarin jongeren of beginners kennismaaking kunnen maken met de sport en de eerste beginselen in een besloten ambiance kunnen leren.

Bron: Sietze van Dellen, Westerkwartier Paardenkwartier.

Hippisch Centrum Exloo

Hippisch Centrum Exloo is gelegen aan de Valtherweg in Exloo en biedt de mogelijkheid om paardensport zo optimaal mogelijk te bedrijven voor zoveel mogelijk disciplines. Zij richten zich op disciplines als; dressuur, springen, mennen, carrousel en de ijslander sport.

Hippisch Centrum Exloo heeft de beschikking over de volgende faciliteiten: twee grote rijhallen; Eén rijhal heeft een oppervlakte van 65 bij 35 meter en de tweede rijhal heeft een oppervlakte van 20 bij 60 meter. Daarnaast beschikt het centrum nog over ruim 68 stallen met afspuit- en aanbindplaatsen.

Het Hippisch Centrum Exloo beschikt over een mooi buitenterrein. Het buitenterrein beschikt onder andere over een eb- en vloedbodem van 110 bij 75 meter en een piste van 32 x 92 meter. Daarnaast beschikt het terrein over een ovaalbaan, telgangbaan, een waterbak en grasveld.

Gedurende het hele jaar worden er wekelijks, of soms zelfs dagelijks evenementen georganiseerd of lessen gegeven. Ook kan de locatie worden gehuurd voor een bedrijfsfeest, vergadering, verjaardag, evenement of andere evenementen.

Hippisch Centrum Exloo beschikt over onder andere vergaderzalen, een gezellige bar en een ruime feestzaal.

PSV De Stroomruiters, Beilen

De accommodatie van Paardensportvereniging De Stroomruiters bestaat uit drie indoor rijhallen, waaronder een rijhal van 25 x 65m en een omheinde buitenbak. Daarnaast zijn er in de accommodatie drie kantines aanwezig. Een hiervan wordt gebruikt als openbare kantine, waar diverse consumpties genuttigd kunnen worden. De accommodatie beschikt over ruime parkeergelegenheid. Bij grote evenementen is er de mogelijkheid gebruik te maken van het naastgelegen evenemententerrein.

4. Paardensport in Noordenveld.

Gemeente Noordenveld heeft 31.290 inwoners in 2019. 48% van de bevolking geeft aan 'sporter' te zijn. Het gemiddelde inkomen per inwoner bedraagt; € 24.200,-. Daarmee behoort de Gemeente Noordenveld tot de top drie gemeentes van Drenthe met de hoogste gemiddelde inkomens. 92,2% van de inwoners is van autochtone afkomst. De beoefening van de paardensport in Gemeente Noordenveld hebben we besproken in hoofdstuk 2.4.

De Gemeente Noordenveld kent twee belangrijke Hippische Accommodaties: Manege de Hulhorst in Roden en Manege Norg.

4.1. Manege de Hulhorst

Manege de Hulhorst ligt aan de rand van Roden, vlakbij het Mensingebos en andere natuurgebieden. Ideaal voor een buitenrit. De manege wordt beheerd door Dick en Marjan Wieken.

De manege heeft twee overdekte rijhallen, een royale buitenbak, een crossterrein, pensionstallen en weilanden. Manege de Hulhorst heeft daarmee vrijwel alles in huis voor de complete paardensport. Voor elk niveau en elke leeftijd zijn er rijlessen op maat. Daarnaast organiseren zij allerlei activiteiten, zoals ponykampen, wedstrijden en verjaardagsfeestjes. Pension klanten kunnen hun pony of paard stallen in royale stallen.

De eerste rijhal van 20 x 40m wordt vooral gebruikt voor lessen aan Manegeklanten. De tweede hal is 20 x 60m; deze hal wordt vooral gebruikt door de leden van Rij- en Menvereniging Mensinghe en de pensionklanten. In de winterperiode worden beide hallen gebruikt voor officiële KNHS-wedstrijden.

Manege de Hulhorst heeft zo'n 20 ruime boxen voor pensionpaarden en enkele boxen voor pony's. Ook worden er nog pony's gestald in zogenaamde stands. Dit is sinds 2017 niet meer toegestaan. Hiermee riskeert de manege het behoud van het veiligheidscertificaat en daarmee haar positie als FNRS en KNHS manege.

Er is een wasplaats waar paard en pony's kunnen worden afgespoeld met warm of koud water.

Trailers kunnen op het terrein parkeren. Verder is er mogelijkheid voor weidegang van paarden en pony's.

Vanaf manege de Hulhorst is er toegang tot ruiterroutes in het Mensingebos. De route naar het bos gaat langs de Hullenweg, waar een boswal het autoverkeer op afstand houdt. In het bos is een ruiterroute uitgezet, waar gereden kan worden. Verder is er de mogelijkheid om te rijden in de Zuursche Duinen. Ook daar is een ruiterroute en de weg er naartoe is vrij rustig.

Beheerder Dick Wieken over Manege De Hulhorst.

"Je wil de kinderen dicht bij je hebben".

De Manege heeft ca 20 pensionklanten en 140 manegeklanten die wekelijks komen lessen. Dat zijn vooral kinderen van 6 t/m 14 jaar. Volwassenen hebben het vaak te druk met gezin en werk.

De meeste klanten komen uit Roden, Leek, Groningen en ook wel uit Tolbert.

Voor kinderen heb je liever een kleine bak (20 x 40m); je wil de kinderen dicht bij je hebben en je goed verstaanbaar kunnen maken.

Zomers kunnen de paarden en ponies in de wei, daarvoor hebben we 12 stukken afgerasterd. Daarnaast is er nog 4 hectare beschikbaar op afstand. Je hebt weidegrond nodig want anders krijg je geen pensionklanten. Een buitenbak is daar ook essentieel voor. Anders hebben je pensionklanten bij evenementen geen mogelijkheid om te rijden. Goede toegang tot ruitersporen is ook wenselijk. Stallingskosten bedragen € 275, per maand. Dat is het maximale.

Bron: Interview Dick Wieken, zie bijlage 4.

4.2. Stichting Manege Norg

De Stichting Manege Norg beschikt over twee rijhallen. Een rijhal van 15 x 40 meter en een rijhal van 20 x 40 meter. Daarnaast is er een groot buitenterrein met grasvelden die deels met andere sporten, zoals voetbal, worden gedeeld. Ook is er toegang tot een cross baan die vanaf dat terrain start en er weer eindigt. Verschillende rijverenigingen en particulieren maken gebruik van de binnen maneges. Ook is deze accommodatie geschikt voor wedstrijden, keuringen en andere (sport)evenementen. Het is geen manege waar je kunt rijden zonder een eigen paard.

Beide hallen zijn dagelijks beschikbaar van 9.00 uur tot einde les van de verenigingen en in het weekend van 9.00 tot 18.00 uur. Maandagmorgen is de manege tot 12 uur gesloten i.v.m. wekelijkse schoonmaak en onderhoud. Reserveren kan per uur of per dag(deel). In overleg zijn afwijkingen mogelijk. De manege beschikt over een ruime kantine, toiletten en voldoende parkeergelegenheid.

In de manege worden lessen gegeven door drie verenigingen: PSV Norg, PSV Noordenveld en PSV Bergveen.

Voorzitter van de Stichting Manege Norg, de heer Snijder vraagt zich af of 1 hippisch centrum voor Noordenveld betekent dat de manege in Norg dan verdwijnt. Hij wil de manege in Norg graag behouden, want de maneges in Roden en Norg bedienen verschillende doelgroepen. Zijn visie is:

- Maak in Roden een manege met een zandbodem die geschikt is voor grotere wedstrijden.
- Maak de manege in Norg geschikt voor kleinere wedstrijden met een hoge frequentie.

Verder vindt hij, dat we ook de maneges in de omgeving, Tolbert en Sunrise Stables in Assen. moeten betrekken bij de toekomstvisie. Sunrise Stables in Assen speelt een steeds belangrijker rol. O.a. bij wedstrijden van de NDR&JV en RJVA en als basis van de hippische opleiding Terra met bijbehorende evenementen. Verder vinden daar keuringen shetlanders etc. plaats. Sunrise Stables is daarmee voor en nieuw op te zetten centrum misschien nog wel een grotere concurrent dan Tolbert.

Ook de heer Mezach is voor behoud van de manege in Norg voor kleinere wedstrijden en evenementen. Hij ziet ook mogelijkheden voor meer samenwerking tussen paardensportorganisaties.

Stichting Norgermarkt Concours kan de activiteiten houden op het evenemententerrein bij de manege in Norg, maar heeft de manege daarvoor niet nodig.

Mevrouw Evink van Rijvereniging Bergveen vindt ook dat de manege in Norg behouden moet blijven, want de manege heeft een functie voor Norg en omgeving. Zij wil graag onderzoeken wat in Roden en Norg nodig is voor een toekomstbestendige paardensport in Noordenveld.

Jan Snijder over Manege Norg.

“Manege Norg is primair een trainingslocatie”.

De manege biedt vrij rijden voor iedereen. Dat doen ze via een uniek reserverings en betalingsstelsel.

Drie verenigingen maken gebruik van de manege voor het geven van lessen en het organiseren van wedstrijden: PSV Norg, PSV Noordenveld en PSV Bergveen. In totaal hebben zij zo’n 190 leden.

PSV Norg geeft het hele jaar lessen op de manege, de anderen vooral tijdens het indoor-seizoen. Het hele jaar wordt de manege gebruikt door ruiters die binnen willen rijden. Dat kan dus ook zomer’s zijn wanneer het regent. Daarnaast vinden er ook andere activiteiten plaats van o.a. Hondenclub en de Wielervereniging.

We zien al jaren een terugloop in het aantal lessende leden. Het individuele gebruik van de manege groeit. We hebben nu zo’n 350 accounts die gebruik maken van het reserveringssysteem. Veel maneges in de regio zijn er mee gestopt of zijn te duur. Daar krijgen wij nu de toeloop van. Wij willen de manege in stand houden om de paardensport laagdrempelig te houden voor iedere sporter met een eigen paard.

Bron: Interview Jan Snijder, zie bijlage 5.

4.3. Rij- en Menvereniging Mensinghe

Rij- en Menvereniging Mensinghe uit Roden is een actieve vereniging in het noorden van Drenthe. De leden hebben de beschikking over een prachtige accommodatie met goede faciliteiten. De vereniging verzorgt spring- en dressuurlessen en heeft een enthousiaste groep mannen die men-lessen volgen. Met een activiteitencommissie en de verschillende wedstrijden leeft het altijd binnen de vereniging. Hoogtepunt is de jaarlijkse samengestelde wedstrijd op het Ronostrand en het Hemelvaartconcours dat in samenwerking met Volksvermaken wordt georganiseerd waarbij een groot deel van de vereniging samen komt. Een vereniging voor jong en oud waarbij gezelligheid en plezier voorop staat!

Voorzitter van de vereniging, de heer Van Dijk vindt, dat de maneges in Roden en Norg veel te bieden hebben. Hij vindt goede accommodaties belangrijk voor de toekomst van de paardensport in Noordenveld. Trends die hij ziet zijn:

- Steeds meer jongens die gaan paardrijden.
- Steeds meer individuele rijders die geen lid zijn van een vereniging.
- Mensen stellen steeds hogere eisen aan bijvoorbeeld stallen en trainers.
- Dierenwelzijn wordt steeds belangrijker.

Het bestuur van de rij- en menvereniging is bereid een toekomstvisie op de paardensport in Noordenveld te maken met de andere paardensportorganisaties.

De heer Van Dijk heeft aangegeven dat het ledental van de Rij- en Menvereniging Mensinghe stijgt en dat de lessen ‘vol’ zitten. De vereniging wil graag gebruik maken van het evenemententerrein op het Mensinghe Complex.

Henk van Dijk en Gert Holthuis over R&MV Mensinghe

“We hebben hier een mooie synergie tussen manege en vereniging”.

Rij- en Menvereniging Mensinghe heeft nu zo'n 160 leden. 47 daarvan zijn lessende leden en 70 rijdende leden. Lid/Les ratio: 30%. Zij rijden dressuur, springen, allround en mennen. Daarvoor zijn er 4 instructeurs.

Verschillende actieve commissies organiseren wedstrijden. Zoals de 6 springwedstrijden in de winter met zo'n 260 deelnemers per wedstrijd.

Ook organiseren we dressuur- en men wedstrijden. We vinden het belangrijk om laagdrempelig wedstrijden te organiseren waar iedereen aan mee kan doen.

De bosrijke omgeving maakt onze manege extra aantrekkelijk voor recreanten en toeristen. Zowel de huidige locatie als de beoogde twee nieuwe locaties bieden die mogelijkheden.

“De opbrengsten uit de manege zorgen dat het voor de leden betaalbaar blijft”.

Op dit moment neemt het aantal leden weer toe. Economie is daarbij een belangrijke factor. In de afgelopen periode hebben we gezien dat ook ouderen weer gingen paardrijden. Het is onzeker wat de invloed gaat zijn van de huidige Corona crisis, maar we verwachten dat het wel weer gaat aantrekken.

We verwachten met een nieuwe locatie weer nieuwe mogelijkheden te kunnen bieden aan de paardensport in de Gemeente Noordenveld zoals Endurance, aan recreatie ruiters en het stimuleren van toerisme door het bieden van betere faciliteiten.

We hebben hier een mooie synergie tussen manege en vereniging. De manege biedt (kennismaking met) basis sport en de vereniging toegang tot de breedtesport tot aan (sub)top niveau toe.

Bron: Interview M&RV Mensinghe; Henk van Dijk, Gert Holthuis, bijlage 6.

4.4. PSV Norg

Activiteiten: Voltige, Mennen, Dressuur en –wedstrijden.

Paardensportvereniging (PSV) Norg heeft 85 leden, 11 hiervan nemen lessen.

Lid/lesratio: 13%. De vereniging heeft zorgen over de toekomst, want het ledenaantal daalt.

PSV Norg vindt dat de manege in Norg zich zou moeten richten op recreatieve paardensport en de manege in Roden op wedstrijden. Voor een betere exploitatie van de manege in Norg adviseert PSV Norg stallingen voor bijvoorbeeld paarden die meedoen aan evenementen en van vakantiegangers. Dit mag nu niet volgens het bestemmingsplan. Ook wil PSV Norg graag een buitenbak bij de manege in Norg voor wedstrijden en inrijden. Tot slot wil PSV graag hindernissen in het bos rond de manege en meer samenwerking bij paardensportevenementen.

Bestuursleden over PSV Norg.

“We zouden graag het ‘Clubgevoel’ terugkrijgen”.

In de afgelopen jaren zijn veel leden afgehaakt, vooral pony-leden die op hun 18^e gestopt zijn. Dat in combinatie met een Instructrice die gestopt is. Veel verenigingen zijn hard naar beneden gegaan. Sinds 1 januari is het stabiel. De leeftijden variëren van 8 tot 80 jaar. Van rijdend lid tot ere lid.

We zouden graag wat meer willen organiseren en samen met andere verenigingen willen doen, om kosten te delen en om opbrengsten te genereren. Zoals het organiseren van Clinics en het organiseren van (oefen) wedstrijden.

De faciliteiten in Manege Norg zijn prima. Het voordeel van Manege Norg is dat mensen de manege weten te vinden. Het is een fijne accommodatie, zowel voor jonge mensen als voor jonge paarden.

Naast de huidige manege zouden we graag een buitenbak willen hebben voor lessen en die groot genoeg is om ook springwedstrijden te kunnen organiseren.

Ook zou het mooi zijn als er eventing hindernissen in het bos zouden komen.

De leden hechten aan het kleinschalige karakter van de vereniging. Doordat veel leden uit Norg of ten zuiden van Norg komen is de verwachting dat leden zullen afhaken als de verenigings activiteiten verplaatst worden naar Roden. Puur omdat er dan andere lokale alternatieven zijn. In het gebied zien ze niet niet veel nieuwe potentiële leden.

Bron: Interview PSV Norg, zie Bijlage 7.

Het bestuur van PSV Norg is van mening dat er meer verbinding moet komen met de andere rijverenigingen (die gebruik maken van de rijhallen in Norg) en het stichting bestuur van Manege Norg om de kosten beter te kunnen verdelen en gezamenlijk te gaan ontwikkelen. Op dit moment is de huur te hoog, door allerlei onderhoudskosten zoals genoemd staat bij Accommodatiewensen Stichting Manege Norg. Wanneer Gemeente Noordenveld bijdraagt aan de onderhoudskosten kan de huur weer naar beneden wat dan weer ten goede komt aan de rijverenigingen.

Het bestuur van PSV Norg vindt de twee huidige locaties in Norg en in Roden, gezien de ruitersport binnen de gemeente Noordenveld, een goede en evenredige verdeling.

PSV Norg is voorstander voor samenwerken met de manege in Roden.

Harold Mezach, Voorzitter PSV Norg

4.5. PSV Bergveen, Veenhuizen.

PSV Bergveen heeft op dit moment ca 75 leden, waarvan er ongeveer 65 rijdend lid zijn en 15 lessende paardrijleden. Lid/Les ratio: 20%. De rest heeft affiniteit met paarden en vindt het gewoon gezellig bij de vereniging. In de wintermaanden wordt er lessen gegeven in Manege Norg in de zomer in Veenhuizen. De vereniging bestaat uit recreatieruiters, dressuurruiters, springruiters en menners. Van recreatief tot alle klassen van B tot ZZ. Van Shetlander tot tuigpaard, het Friese ras tot het Spaanse ras. Voor iedereen is ruimte.

Hans de Boer en Aida Evink over PSV Bergveen.

“ We willen niet te hard groeien; het moet vooral gezellig blijven”.

In totaal hebben we nu zo'n 15 lessende paardrij-leden, van 14 tot 74 jaar. We verwachten dat het aantal leden weer gaat stijgen. Zomers lessen we in Veenhuizen en 's winters in de Manege Norg. Daar organiseren we ook 3 indoorwedstrijden waar door zo'n 50 deelnemers 75 proeven worden verreden. In de zomer is dat ca. 200 deelnemers.

We zijn erg te spreken over de faciliteiten van de Manege Norg. Een goede bodem, verlichting en kantine waar we zelf gebruik van kunnen maken. Het is heel prettig dat leden zelf gebruik kunnen maken van de manege. Je zou meer met Manege Norg kunnen doen met b.v. stallen en ruitersporen.

Bron: Interview PSV Bergveen, zie bijlage 8.

4.6. PSV Noordenveld

Deze vereniging zat oorspronkelijk in Vries. Het is een paardensport vereniging voor ruiters met paarden in de Dressuur- en Springsport. In totaal heeft PSV Noordenveld momenteel 40 leden.

Sinds 2017 maakt PSV Noordenveld gebruik van manege Norg. Voor de lessen en wedstrijden.

Iedere week op dinsdagavond is de vaste lesavond. Er wordt een dressuurles en een springles gegeven door een instructeur. De leden die hier aandeelnemen zijn lid van PSV Noordenveld. 10 lessende leden bezoeken deze lesavond. Lid/les ratio: 25%. Tijdens deze avond wordt ook gebruik gemaakt van de kantine.

Tevens organiseren zij jaarlijks een dressuurwedstrijd in de manege. Dit zijn druk bezochte wedstrijden. Zo'n 150 deelnemers starten op deze wedstrijd. De leden wonen allemaal in een straal van 10 km van de manege. Veel verder moet dat ook niet worden, want anders gaan ze op zoek naar een vereniging in de buurt. PSV Noordenveld maakt met veel plezier gebruik van de manege in Norg. Een goedlopende manege. Altijd keurig verzorgd en een prima bodem in beide rijhallen. PSV Noordenveld hoopt dat manege Norg op deze plek blijft behouden.

Bron: Fenna Venhuizen, Secretaris PSV Noordenveld. Bijlage 9

4.7. De Hopruiters

De Hopruiters uit Peize is een kleine vereniging met zo'n 28 leden. De vereniging maakte gebruik van de manege in Altena, maar die is niet meer beschikbaar. Zonder accommodatie heeft de vereniging de leden niet veel meer te bieden. De vereniging organiseert het jaarlijkse concours ook niet meer. De contributie is (dan ook) laag.

Het belangrijkste is, dat de vereniging snel weer terecht kan in een accommodatie. Misschien dat in Manege De Hulhorst in Roden of in Manege Norg ruimte is voor De Hopruiters.

Harm Hartlief over de Hopruiters.

“Als je dan wat doet in Roden, zet het dan ook wat grootser op “

We verwachten niet dat de vereniging groter gaat worden. Het heeft een hobbymatig karakter met lage kosten voor de leden. In de toekomst willen we wel gebruik maken van een accommodatie zoals in Norg of Roden; een aantal uren per week voor het geven van lessen of meerdere malen ook zelf (indoor)wedstrijden te kunnen organiseren. Maar dat zal ook afhangen wat voor accommodatie het wordt.

Naast een goede accommodatie voor dressuur, spring- en men-wedstrijden is het ook van belang om naar recreatie-mogelijkheden en het bieden van tijdelijke stalling te kijken voor tourists of bij wedstrijden. Misschien kan er vanaf de nieuwe locatie een ruiterroute worden gecreëerd van Roden naar Norg zodat de maneges met elkaar in verbinding kunnen worden gebracht.

Bron: Interview Harm Hartlief Voorzitter Hopruiters Peize, bijlage 10.

4.8. Western & Endurance

Zowel Western rijden als Endurance: hebben in Nederland ieder een kleine 1000 Leden.

Met name de Western ruiters die aan Reining doen zijn aangesloten bij de KNHS. De overige ‘aangesloten’ leden rijden bij de WRAN; Western Ruiters Associatie Nederland. Western bestaat uit ca 20 tot 30 verschillende onderdelen. Western bestaat uit onderdelen met koeien en zonder koeien. ‘Zonder-koeien’ onderdelen bestaan uit gereden onderdelen en onderdelen aan de hand.

In Nederland zijn het grootste aantal deelnemers in: Trail, pleasure, reining, horsemanship, ranchriding. Daarnaast zijn er op verzoek “ranch trail”, “ranch pleasure” en “ranch horsemanship” aan toegevoegd.

Western Rijden

Marieke de Vos geeft aan dat voor haar activiteiten: Western Rijden, door de bak in Norg een te hoge huurprijs wordt gerekend. Wat haar tegenhoudt om daar instructielessen te organiseren.

Zij heeft in het afgelopen jaar western clinics georganiseerd in de bak in Norg. Voor deze clinics was er 2x2 uur les. Om de lessen te kunnen geven is er veel voorbereiding nodig. Een uur vooraf om alles klaar te leggen. Waardoor ze 5x €11,- aan bakkosten kwijt was. De meeste mensen willen voor zo'n clinic € 20-30,- betalen. Clinics van €15,- doen het nog beter (dat zou mogelijk zijn, 3x 1,5 uur bijv).

In verband met de veiligheid, ruimte om te oefenen en tijd van de docent passen er maximaal 6 mensen in een groep. Ik hou het zelfs liever bij 4, zeker als het om jonge paarden gaat. Dit betekent dat een significant deel van de kosten naar de bak gaat.

Als de bakkosten lager zouden zijn het makkelijker zijn om ook wat grotere dingen te organiseren zoals onderlinge wedstrijden (daar zijn 2 bakken voor nodig) of clinics met meer deelnemers (dus langere dagen).

Endurance

Norg zou bij uitstek een geschikte locatie zijn voor Endurance wedstrijden, misschien zelfs een meerdaagse. Endurance wedstrijden zijn over het algemeen amper rendabel te krijgen, dus het is alleen mogelijk als het gebouw en het terrein voor een lage prijs gebruikt zouden kunnen worden. In het verleden heb ik de mogelijkheid al wel eens verkend, toen liep ik ook tegen een ander probleem aan. Bij de endurance blijven mensen soms de dag voor de wedstrijd slapen op het terrein, omdat de starttijden van 7.30 zijn, mensen uit het heel land komen en je circa 1,5-2 uur voorbereiding hebt voordat je aan de start verschijnt. Volgens mij was het toen niet toegestaan om op het terrein van de manege te overnachten. Ik meen dat dat ook te maken had met de camping die er naast ligt.

Bij de endurance staan paarden in paddocks (afgezette stukje gras met lint) en slapen mensen naast hun paddock zodat je er direct bent als er toch overhoopt wat gebeurd s nachts.

De stallen die ik eerder langs zag komen voor andere evenementen zijn voor endurance wedstrijden over het algemeen niet rendabel. Er moeten 2 noodstallen zijn, maar die zouden ook opgezet kunnen worden in of naast een bak. Die worden alleen bij calamiteiten gebruikt.

Zie verder bijlage 12, Marieke de Vos.

4.9. Hippische Evenementen in de gemeente Noordeveld

4.9.1. Eventing Norg

In de mooie bosrijke omgeving van Norg staat het laatste weekend van augustus in het teken van een spectaculair paardensportevenement: Eventing Norg.

Paarden- en ponycombinaties van beginners tot en met de gevorderden strijden tegen elkaar om de overwinning. Dit doen ze door o.a. een cross-parcours af te leggen vol met boomstammen, heggen, heuvels, sloten en een prachtige watercombinatie. Jaarlijks verschijnen ongeveer 300 ruiters aan de start.

Dit jaar is het lustrum: de 10^e editie.

Vanaf 2020 wordt de samengestelde wedstrijd te Norg (SGW Norg) georganiseerd door Stichting Eventing Norg.

Lucy Stevens over Eventing Norg.

“De cross in Norg is een traditie, die kun je niet verplaatsen”.

Eventing is al sinds de jaren '80 een begrip in Norg. De cross heeft tussen begin jaren '90 en 2011 helemaal stil gelegen. In 2011 is het evenement door een groot deel van het huidige bestuur/crosscommissie weer opgepakt en naar het huidige niveau gebracht.

In de laatste jaren neemt de populariteit van de sport weer toe. Deelname is voor paarden vanaf BB t/m M niveau en voor ponies van B t/m Z niveau. De deelnemers komen uit het hele land tot en met België aan toe. De afgelopen jaren is hier ook het Noordelijk kampioenschap; voor de provincies Friesland, Groningen en Drenthe,

gehouden. Het is de ambitie van Stichting Eventing Norg om ook de Nederlandse kampioenschappen naar Norg toe te halen.

De kosten van het evenement worden gedragen door gelden van deelnemers en sponsors. Met het toenemen van de lengte van de corona-crisis wordt de organisatie onzeker. Manege Norg wordt vooral gebruikt als facilitaire ruimte. De huur van €350,- per dag is dan wel hoog.

Bron: Interview Lucy Stevens, Stichting Eventing Norg, zie Bijlage 11.

4.9.2. Norgermarkt Concours

Stichting Norgermarkt Concours organiseert al sinds 1978 aangespannen paardenevenementen in Norg. De stichting organiseert jaarlijks drie evenementen voor tuigpaarden op het terrein rondom de manege in Norg: ringsteken voor alle leeftijdsgroepen, een regionaal tuigpaardenconcours en een nationaal tuigpaardenconcours.

De stichting wil graag het concours en het terrein verduurzamen in de toekomst. Bijvoorbeeld met elektrische voertuigen tijdens het concours en LED verlichting in de lichtmasten op het terrein rond de manege.

De stichting ziet mogelijkheden voor één hoogwaardig hippisch centrum in Noordenveld. Tot slot adviseert de stichting 3 pijlers verder uit werken voor een gezonde toekomst van de paardensport in Noordenveld:

- accommodaties;
- (routes in) het buitengebied;
- evenementen.

Reinder Auwema over het Norgermarktconcours.

“Ons concours behoort tot de top 5 tuigpaardenconcoursen van Nederland”.

Er komen zo’n 350 deelnemers uit het hele land met ca 550 paarden naar Norg. Zij kunnen deelnemen in meerdere rubrieken.

Het concours is een ‘Avond-Concours’. Vooral de entourage met tenten en verlichting ’s avond maken het tot een bijzonder sfeervol evenement. Het concours trekt jaarlijks zo’n 2200 tot 2700 betalende bezoekers.

Het concours mede mogelijk gemaakt door de entreegelden en een groot aantal sponsors waaronder de Gemeente Noordenveld, de Provincie Drenthe, de lokale middenstand van Norg en anderen.

De Tuigpaardensport maakt nog steeds deel uit van de KNHS, maar heeft wel een ‘Status Aparte’ heeft gekregen.

De plannen van Gomos om een kunstgrasveld neer te leggen brengen het inrij terrein in gevaar. Het huidige terrein biedt veel sfeer, we zien er niet veel heil in om dat elders onder te brengen.

Manege Norg wordt voor ons concours vooral gebruikt als facilitaire ruimte. Daar zou buiten de paardensport meer meegedaan kunnen worden. Kijk voor ontwikkelingen in de paardensport ook eens naar Westerkwartier en wat ze daar aan het doen zijn.

Bron: Interview Reinder Auwema, Norgermarkt Concours, bijlage 10.

4.9.3. CH Roden, Vereniging voor Volksvermaken Roden.

Het Hemelvaartsweekend staat traditie getrouw helemaal in het teken van het paard. Op Hemelvaart-donderdag is er het grote concours springen op het evenementen

terrein aan de Norgerweg en dressuur op het terrein van de Havezate Mensinge. Op zaterdag mag de jeugd zijn of haar kunsten laten zien tijdens het Pony Concours met Bixi rubriek voor de allerjongsten. Op zondag vind het CH Tuigpaarden plaats op het evenementen terrein en Men-wedstrijden op het terrein van de Havenzate Mensinge.
Bron: Website volksvermaken.nl

4.9.4. Korte baan Draverij, Vereniging voor Volksvermaken Roden.

Op Woensdag 23 September 2020 vindt de 46e korte baandraverij plaats op de Norgerweg. Voor deze gelegenheid wordt deze weg bedekt met zand, waarna er de draverij wordt gehouden. Een korte baandraverij is een afvalrace over 300 meter tussen paarden met wagentjes, zogenaamde sulky's. De korte baan wordt onder auspiciën verreden van de Nederland draf en Rensportvereniging en inzet in het kampioenschap van Noord Nederland.

Bron: volksvermaken.nl/kortebaandraverij

5. Conclusies en aanbevelingen.

Paardensport en de Gemeente Noordeveld zijn vanuit traditie nauw met elkaar verbonden. Dat zelfde geldt voor de omliggende gemeentes en de Provincie Drenthe. Verenigingen in de Gemeente Noordenveld kamp(t)en, net zoals in de rest van Nederland, met teruglopende ledenaantallen en individualisering van de sport. Zowel jongeren als ouderen beoefenen relatief weinig de paardensport in Noordenveld.

Verenigingen en Accommodaties in Noordenveld realiseren zich dat laagdrempeligheid, lees het tegen zo geringe mogelijke kosten, kunnen aanbieden van paardensport belangrijk is in deze regio.

De meeste verenigingen streven naar 'kleinschaligheid' en lijken het nastreven van het 'clubgevoel' als prioriteit te hebben.

De schaalgrootte van de verenigingen beperkt ze echter ook in hun mogelijkheden. Iedere discipline en ieder niveau stelt eigen eisen aan instructie, faciliteiten en accommodatie. Dat wordt gereflecteerd door het lage leden/les ratio van verschillende verenigingen.

Onderhoud van een accommodatie of investeringen in een zandbodem voor lessen of wedstrijden vergen grote investeringen. Met name de verenigingen in en rond Norg zijn zich in beperkte mate bewust van de noodzaak om daar zelf als vereniging een bijdrage aan te moeten leveren.

De huidige economische omstandigheden zijn zwaar geraakt door de Corona Crisis. Dit zal ook op de paardensport in Noordenveld zijn impact hebben; paardeneigenaren of pensionklanten die niet meer in het onderhoud van hun paard(en) kunnen voorzien, evenementen die geen doorgang kunnen vinden, sponsoren die afhaken, hippische ondernemers die failliet gaan, etc.

Tussen de verenigingen, stichtingen en evenementen-organisatoren lijkt er nauwelijks sprake van samenwerking en synergie. Terwijl juist de huidige omstandigheden daar om vragen:

Stimulering van zowel de jeugd als 'herintreders', samenwerking op het gebied van educatie, innovatie; het stimuleren van nieuwe vormen van paardensport, alternatieven voor het houden van een 'eigen' paard, het gezamenlijk initiatief nemen voor ruiterroutes, menroutes, eventing en/of men- marathon routes, stimulering van toerisme, samenwerking met het recreatieschap, Hippisch Platform Drenthe ter promotie van de Gemeente Noordenveld, etc.

Verenigingen doen er goed aan om oude sentimenten los te laten en te vervangen door een gezamenlijke visie op de toekomst en de organisatie van gezamenlijke activiteiten. Doe meer samen zoals in Westerkwartier Paardenkwartier en Hippisch De Wolden. Start een gezamenlijk Hippischplatform Noordenveld. Stimuleer de basissport, organiseer regionale/streekcompetities en werk aan gezamenlijke activiteiten op een nieuw Hippisch Centrum in Noordenveld. Zonder de functionaliteit van Manege Norg te verliezen. Sla juist een brug tussen beide faciliteiten. Stimuleer Hippisch Toerisme naar de Gemeente Noordenveld en profiteer van de effecten. Daar zijn alle benodigde ingrediënten voor aanwezig.

Tenslotte: Wat is het antwoord op de onderzoeksvraag: Is het mogelijk om één hippisch centrum in Noordenveld te realiseren?

Op dit moment voldoet Manege Norg aan de vraag als basis trainingsfaciliteit voor de Verenigingen en andere gebruikers in en rond Norg. De vraag of deze accommodatie behouden kan blijven of zelfs voorzien kan worden van extra buiten-faciliteiten, staat of valt met de vraag of de aangesloten partijen bereid zijn de benodigde financiële bijdragen daar aan te leveren.

Het concept van de huidige Manege De Hulhorst in Roden; Gecombineerde Lesmanege, pensionstal en Verenigings manege, is een belangrijke spil in het laagdrempelig toegang bieden tot de paardensport en het stimuleren daarvan in de regio. Alszodanig heeft deze manege een belangrijke functie als basis om de paardensport in Noordenveld te faciliteren en te stimuleren. Temeer daar andere maneges in de regio die deze faciliteiten bieden zijn komen te vervallen.

Visie.

Het realiseren van een accommodatie waarin basissport, breedte sport in alle belangrijke disciplines en wedstrijden tot op sub-top niveau verreden kunnen worden zal een belangrijke stimulans zijn om de paardensport in Noordenveld te kunnen blijven beoefenen. Het creëren van een accommodatie met faciliteiten die andere accommodaties in de regio niet kunnen bieden zal een stimulerende en aantrekkende werking hebben.

Aanbeveling.

Realiseer een Hippisch Centrum Noordenveld met de volgende faciliteiten:

- Binnenmanege van 20 x 40 meter voor het geven van les aan manegeklanten
- Binnenmanege van 20 x 60 meter voor het geven van lessen aan Verenigingsklanten en als trainingslocatie.
- Binnenmanege van 30 x 70 meter voor het geven van lessen aan verenigingsklanten, het geven van clinics en demonstraties, de organisatie van dressuur-, spring, eventing-, men- en mogelijk zelfs indoor tuigpaardenwedstrijden tot op (regio)kampioenschaps niveau.
- Stalling voor ca 20 paarden en pony's en nog eens 20 pensionstallen die mechanisch uit te mesten zijn.
- Gelegenheid tot weidegang en uitlooptmogelijkheid voor de gestalde paarden en pony's.
- Buitenmanege met zandbodem die flexibel ingedeeld kan worden t.b.v. het geven van lessen voor manege- en Verenigingsklanten en het houden van wedstrijden voor de verschillende disciplines.
- Trainingsfaciliteiten voor eventing.
- Toegang tot Ruiterspade, bijvoorkeur met aansluiting naar Manege Norg.
- (Tijdelijke) faciliteiten voor het stallen van paarden van toeristen of bij grotere meer-daagse wedstrijden.
- Zorg voor een duurzame opzet in de bouw, met zonnepanelen, duurzame mestverwerking, etc.

Behoud Manege Norg met de huidige faciliteiten.

Manege Norg heeft een duidelijke functie als trainingsfaciliteit en als uitvalsbasis voor evenementen. Instandhouding van de manege betekent dat de huidige aangesloten

verenigingen, de gebruikers en de evenementen op die locatie ,in staat moeten zijn om de onderhoudskosten van de manege voor de komende jaren te dragen.

Sla vooral de handen inéén en breng b.v. beide accommodaties onder in één stichting Paardensport Accommodaties Noordenveld met de aangesloten Paardensportverenigingen als 'aandeelhouder'.

Beide accommodaties kunnen dan ter beschikking staan als les- en trainingslocatie van alle bij de verenigingen aangesloten leden en andere accommodatie leden en via één reserveringssysteem worden geboekt.

Organiseer gezamenlijke wedstrijden of wedstrijd-reeksen in verschillende disciplines, clinics, demonstraties, etc.

De Paardensport in Noordenveld heeft, zeker op dit moment van én na de Corona crisis, nieuwe impulsen nodig om de sport weer bij oud en jong te stimuleren. Om mooie tradities te kunnen behouden en door te geven aan een volgende generatie.

Bijlage 1: Afmetingen Paardensport Accommodaties

Dressuur

Voor het houden van Dressuurwedstrijden gelden de volgende afmetingen:

Klasse B tot en met M2: 20 x 40 meter

Klasse Z1 en hoger: 20 x 60 meter.

Bij indoorwedstrijden moet de ring - indien mogelijk - 2 meter van het beschot af liggen en zijn afgezet zoals vermeld in het wedstrijdreglement Dressuur.

Het losrijterrein dient alléén gebruikt te worden voor het losrijden en dient een minimale afmeting te hebben van: 35 m lengte en 15 m breedte.

Springen

Springwedstrijden zijn ingedeeld in 3 categorieën. De afmetingen van de wedstrijd ring voor een indoor wedstrijd is voor de verschillende categorieën bepaald op:

Categorie 1: Korte zijde minimaal 20 meter, oppervlakte minimaal 1500m²

Categorie 2: Korte zijde minimaal 20 meter, oppervlakte minimaal 1200m²

Categorie 3: Korte zijde minimaal 20 meter, oppervlakte minimaal 800m²

Voor het oefen terrein; het inspring terrein gelden afmetingen van minimaal 15 x 30 meter en 20 x 40 meter voor categorie 1.

Benchmark: De Peelbergen

De kroon op dit gebied van indoor en outdoor faciliteiten wordt gespannen door Equestrian Centre De Peelbergen. Zij kennen de volgende rijhallen en buitenaccommodaties:

Centrale hal: 1 keer 120 x 40 meter

Zijhallen: 2 keer 75 x 35 meter

Opvallend details van de rijhallen is dat iedere hal een ander uiterlijk heeft. Hierdoor is de beleving van het paard in iedere hal anders.

Buitenpistes

Hoofdpistes: 2 keer 80 x 50 meter

Warm up pistes: 2 keer 90 x 30 meter

De buitenpistes hebben een formaat dat geschikt is voor internationale wedstrijden. Ze worden gescheiden door een aarden wal van 25 meter breed. Dat maakt de wal zeer geschikt voor bijvoorbeeld tribunes of stands.

Bron: Equestrian Centre De Peelbergen.

Outdoor

Voor outdoor springwedstrijden gelden de volgende afmetingen:

Categorie 1: Korte zijde minimaal 60 meter, oppervlakte minimaal 5400m²

Categorie 2: Korte zijde minimaal 60 meter, oppervlakte minimaal 4800m²

Categorie 3: Korte zijde minimaal 40 meter, oppervlakte minimaal 3200m²

Voor het oefen terrein; het inspring terrein gelden afmetingen van minimaal 20 x 40 meter tot 25 x 48 meter voor categorie 1.

Mennen: Dressuur en vaardigheid

Voor Mennen gelden voor indoor wedstrijden dat de afmetingen afhankelijk van het niveau of de aanspanning; enkel, dubbel, tandem of vierspan de volgende afmetingen dienen te hebben: 20 x 40, 20 x 60 of 30 x 60 meter.

Voor outdoor wedstrijden geldt dat in vrijwel alle klassen de wedstrijdruimte 30 x 60 meter bedraagt. Zie KNHS afmetingen wedstrijdruimte dressuur en vaardigheid.

Aangespannen sport

De aangespannen sport wordt beoefend met tuigpaarden, Hackney's of paarden van het Friese ras. Het kent twee categorieën: regionaal en nationaal. Op een concours is een combinatie van regionaal en nationaal mogelijk.

Het wedstrijdterrein (gras of zand) dient egaal en schoon te zijn. Op een regionale wedstrijd dient de wedstrijdruimte bij voorkeur minimaal een oppervlakte te hebben van 4000 m², waarbij de korte zijde minimaal 50 meter dient te zijn. Op een nationale wedstrijd dient de wedstrijdruimte tenminste een oppervlakte van 4800 m² te hebben en dient de korte zijde minimaal 60 meter te zijn.

Het wedstrijdterrein dient afdoende te zijn afgezet.

Indoorwedstrijden Aangespannen Sport

Bij indoorwedstrijden met een rijbaan van minimaal 1.200 m² met een korte zijde van minimaal 20 meter mogen maximaal 6 deelnemers per rubriek gestart worden. Heeft de rijbaan een afmeting van 1.800 m² met een korte zijde van minimaal 30 meter, dan mag de rubriek maximaal uit 9 deelnemers bevatten.

Buitenrijden

Buitenrijden is voor vrijwel iedere paardrijder een heerlijke tak van sport.

16% van de KNHS leden beoefent deze tak van sport en maar liefst 31% van de niet KNHS leden. Daarmee is deze tak van paardensport misschien wel het meest beoefend. Naar schatting van de KNHS worden er zo'n 17 miljoen buitenritten per jaar verreden.

Buitenrijden in Drenthe wordt door tal van instanties gepromoot. Zoals door 'Paardrijden in Drenthe':

"Drenthe is genieten voor ruiters en menners die graag buitenritten maken. De natuurgebieden en de uitstekende routes maken Drenthe tot een paradijs voor paardenliefhebbers. Kom met je eigen paard en verblijf in een accommodatie met stallingsmogelijkheden. Of huur een paard of pony bij één van de vele maneges in Drenthe. Maar je kunt hier ook terecht voor een gezellige huifkartocht met het hele gezin. Daarnaast worden er in Drenthe talloze hippische evenementen georganiseerd die zeker een bezoekje waard zijn. Kom heerlijk tot rust of zoek juist het avontuur op en laat flink wat stof opwaaien!"

Op deze website worden o.a. 2 routes vanuit Roden gepromoot.

Bij Hippisch Tourisme.nl en Ruiterenenmenneren.nl worden de routes bij Roden en Norg echter niet genoemd.

Het NHRP, Nederlands Hippisch Recreatie Platform, stelt zich op als belangenbehartiger voor ruiters en menners. De NHRP is een samenwerking van verschillende paardensportorganisaties, die de focus hebben op de recreatieve beleving van de paardensport.

Volgens in 2019 gepresenteerd inspectierapport van het NHRP is er behoorlijk wat mis bij het inrichten van routenetwerken als het gaat over veiligheid tijdens het rijden van een ruiter-en menroute. Routenetwerken worden veelal uit algemene middelen gefinancierd om het hippisch toerisme te bevorderen. Als toeristisch ruiter en menner zou je er dus op moeten kunnen vertrouwen dat een routenetwerk veilig is te

gebruiken en je niet in hachelijke situaties terecht kunt komen met je paard. Het rapport laat echter duidelijk zien dat dit geenszins het geval is. Veiligheid voor mens en dier zouden voortdurende aandachtspunten moeten zijn voor mensen die zich bezig houden met de aanleg van hippische routenetwerken. Als ruiter en menner ben je immers erg kwetsbaar in het steeds drukker wordende verkeer.

Meer veiligheid op routenetwerken bieden was ook de reden dat een aantal samenwerkende hippische belangenorganisaties verenigd in het NHRP in 2018 een kwaliteitskeurmerk voor routestructuren hebben ontwikkeld.

Bron: NHRP

Het Recreatieschap Drenthe heeft met het project Hippisch Toerisme de men- en ruiterroutes in de drukst bezochte gebieden van Drenthe weer op een kwalitatief aanvaardbaar basisniveau gebracht. Daarnaast regelen zij het onderhoud en beheer via gebruikersgroepen bestaande uit menners en ruiters. Ook betrekken ze ondernemers en manegebedrijven bij de sector en voor het realiseren van startplaatsen en rustpunten. Hippische routes zijn te vinden op: drenthe.nl.

Bron: Recreatieschap Drenthe

Stichting Rijvaardigheidsbewijzen Recreatieruiter.

Deze organisatie geeft al sinds 1977 ruiter- en menbewijzen uit. Het is een onafhankelijk exameninstituut voor rijvaardigheidsbewijzen in Nederland. Sinds 2016 zijn de rijvaardigheidsbewijzen levenslang geldig. Na het succesvol afleggen van het examen beschikt men over een ruiter- of menbewijs met een levenslange geldigheid. In Nederland, België en Duitsland is er echter géén wettelijk verplichting voor een rijbewijs voor ruiters en menners.

Bron: ruiterenenmennen.nl

Eventing

De eventingsport bestaat uit 3 wedstrijdonderdelen: Dressuur, springen en cross-country. Voor de wedstrijdonderdelen dressuur en springen zijn de desbetreffende wedstrijdreglementen van toepassing. Hetgeen dus ook geldt voor de afmetingen van de ringen en de condities van de bodem.

Voor de eisen die gesteld worden aan het bouwen van een cross-country verwijst ik naar het Wedstrijdreglement eventing 2020 van de KNHS.

Voltige

Bij voltige doe je oefeningen op een paard. Wedstrijden voltigeren kunnen solo, maar ook met z'n tweeën (als pas-de-deux) of in een team worden verreden.

De eisen die aan een wedstrijdring Voltige worden gesteld zijn de volgende:

1. Een wedstrijdring moet een middenlijn van tenminste 20 meter hebben.
2. De bodem moet geschikt zijn voor voltigewedstrijden, dit wil zeggen vlak, veerkrachtig en slipvast. Dit ter beoordeling van de jury.
3. Indien er tijdens een wedstrijd sprake is van hinderlijke spoorvorming, dit ter beoordeling van de jury, moet de ring geëgaliseerd worden.
4. De wedstrijdring moet een vrije hoogte hebben van tenminste 5.00 meter. Bij een wedstrijdring met een vrije hoogte van 4,5-5.00 meter mogen alleen rubrieken voor solo, Pas-de-deux en de klassen BB, B en L worden uitgeschreven.

5. Toeschouwers moeten tenminste 1,5 meter afstand van de wedstrijdring bewaren.
6. Voor het jurylid en zijn secretaris dient een afgeschermd plaats langs de ring beschikbaar te zijn.
7. In geval van meerdere juryleden, dienen deze verspreid om de wedstrijdring gezet te kunnen worden.

Loswerkring

1. Bij elke wedstrijd moet aan de deelnemers twee loswerkringen ter beschikking worden gesteld.
2. De loswerkring moet aan dezelfde reglementaire bepalingen voldoen als de wedstrijdring.

Endurance

Endurance is een tak van paardensport en wedstrijd waarin de snelheid en de marathoncapaciteiten van een paard onder het zadel worden beproefd. De wedstrijden testen de kennis en kunde van de deelnemer om zijn paard zo goed mogelijk, met een optimale snelheid, over een route door verschillende terreinen te rijden waarbij het paard 'fit to continue' dient te zijn.

De wedstrijden worden verreden over een afstand van minimaal 20 km tot wedstrijden van meer dan 120 km. Een endurancewedstrijd bestaat uit een gemarkeerde route, met een start en een finish die afgelegd wordt door een combinatie.

Wedstrijdterrein

Op het wedstrijdterrein moeten de volgende voorzieningen aanwezig zijn:

- Voldoende schoon drinkwater op de locaties waar de verzorging van de paarden plaatsvindt.
- 1 noodbox tot 120 deelnemers daarboven 2 noodboxen. Onder noodbox wordt verstaan een overdekte, voor het doel geschikte, stal op het wedstrijdterrein, waar in alle rust een paard behandeld kan worden door een dierenarts.
- Voldoende keuringsbanen. De keuringsbaan is tenminste 40 m lang en heeft een vlakke en stevige ondergrond.
- Een hoefsmid (indien niet aanwezig dient deze oproepbaar te zijn).
- Een overnachtingsmogelijkheid op of nabij het wedstrijdterrein voor paarden die een klasse IV afstand (≥ 120 km) hebben afgelegd.

Western

Western is een rijstijl die draait om rust en eenvoud. De rijstijl is gebaseerd op hoe cowboys vroeger reden. Zij probeerden zichzelf én hun paard zo min mogelijk te vermoeien. Door de ontspannen rijstijl en het prettige contact met het paard spreekt deze discipline veel ruiters aan. Western kent vele verschillende disciplines. De bekendste zijn Western Horsemanship, Western Pleasure, Trail, Westernriding, Reining, Cutting en Working Cowhorse.

Reining

Reining is het dressuuronderdeel van western rijden. Bij reining rijden de ruiters een proef in galop. Het is de bedoeling om het paard met bijna onzichtbare hulpen van de benen en teugels (de 'reins') te leiden. In de proef zijn verschillende oefeningen verwerkt, zoals spins, cirkels, wissels en sliding stops. De KNHS kent geen wedstrijdreglement Western of Reiging, zodat er ook geen officiële reglementen zijn t.a.v. de vereisten van de accommodatie. Over het algemeen worden lessen of wedstrijden verreden in bestaande paardensport accommodaties. Voor Reining gaat de voorkeur uit naar een rulle bodem voor o.a. het maken van de 'sliding-stops'.

Aangepast sporten, Para-dressuur en Mennen

Een beperking hoeft het beoefenen van paardensport niet in de weg te staan. Integendeel zelfs: dressuur is zelfs een Paralympische sport. Bij dressuur is aangepast sporten geïntegreerd in de reguliere wedstrijd sport. Dat betekent dat ruiters met een beperking mee kunnen doen aan 'normale' wedstrijden, eventueel met een aanpassing of hulpmiddel. Er zijn ook speciale wedstrijden aangepast sporten waar geen valide ruiters aan mee mogen doen. Ook is paardensport voor kinderen met een beperking een heerlijke tijdsbesteding.

Overige disciplines

Naast bovengenoemde ruitersport disciplines worden er ook nog andere vormen van paardensport beoefend zoals TREC, Horseball en buitenrijden.

TREC staat voor Technique de Randonnée Equestre de Compétition en betekent letterlijk 'competitieve ruiter trektochttechnieken'. Deze van oorsprong Franse sportvorm werd ontwikkeld om de bekwaamheid van de combinatie van paard en ruiter tijdens een trektocht te testen.

Horseball is een teamsport die om veel handigheid en lenigheid van de ruiter vraagt en om snelheid van de paarden. Het spel richt zich zowel tot de mannen als tot vrouwen, want het is een gemengde sport. De combinatie van balsport, teamsport en competitie trekt vooral jongens aan in de paardensport.

Buitenrijden is een populaire vorm van paardensport die vaak wordt beoefend op speciaal gecreëerde ruiterpaarden. Van basisruiter tot topsporter wordt graag gebruik gemaakt van deze faciliteiten.

Manegebouw Huisman in Gemert is specialist in het bouwen van maneges en heeft inmiddels zo'n 750 tal afgeleverd. Volgens hun zijn de meest voorkomende afmetingen van een rijhal binnenwerks 20 x 40 m, 20 x 60 m en 25 x 50 m.
Bron: Huisman Gemert.

**Bijlage 2 Algemeen Wedstrijdreglement KNHS 2018,
Artikel 7 - Wedstrijdterrein/Accommodatie**

2. Een wedstrijdlocatie moet zijn voorzien van een veiligheidscertificaat indien dit een permanente hippische indooraccommodatie is.
3. De accommodatie en/of het terrein waar de wedstrijd wordt gehouden moet met in achtneming van de desbetreffende discipline:
 1. aan de gestelde afmetingen en inrichtingen voldoen;
 2. een bodem hebben om de desbetreffende discipline verantwoord te kunnen beoefenen;
 3. een goede verlichting van de wedstrijd- en losrijruimte van de indooraccommodatie hebben.
4. De KNHS kan verlangen, dat de wedstrijdaccommodatie en/of het benodigde wedstrijd materiaal wordt gekeurd door een door de KNHS aan te wijzen persoon. Worden de accommodatie en/of het benodigde wedstrijd materiaal niet goedgekeurd, dan kan de wedstrijd niet worden gehouden, tenzij de vereiste wijzigingen op een zodanig tijdstip zijn doorgevoerd, dat de wedstrijd na herkeuring alsnog kan worden aangevraagd.
5. De wedstrijdorganisatie is verplicht zorg te dragen voor een passende accommodatie voor alle officials en bij spring- en dressuurwedstrijden bovendien voor een overdekte juryaccommodatie. Toezichthouders dienen te beschikken over een passende accommodatie die bij slechte weersomstandigheden verwarmd is.
6. De wedstrijdorganisatie is verplicht ervoor zorg te dragen, dat onbevoegden geen toegang hebben tot de wedstrijdring, de stallen, de oefenring, de juryaccommodatie en de rekenkamer.
6. Indien op een internationale wedstrijd tevens nationale rubrieken worden georganiseerd dienen de paarden die hieraan deelnemen op het wedstrijdterrein (behalve in de stal) identificeerbaar te zijn door het dragen van een, door de organisatie toegekend en door de deelnemer te verzorgen, (hoofdstel)nummer.
7. De wedstrijdorganisatie handelt bij ongevallen met een of meer paarden conform het gestelde in hoofdstuk 4 en het Protocol 'Ernstig gewond of gestorven paard', bijlage 2 van dit reglement.

Bijlage 3: De Twaalf richtlijnen voor paardenhouders en Dier en Recht

De 12 richtlijnen voor paardenhouders zien er als volgt uit:

1. Adequate voeding wordt afgestemd op het individuele dier. Dit wil zeggen: voldoende voeding van goede kwaliteit rekening houdend met het gebruiksdoel en de conditie van het paard.
 - Vrije toegang tot voldoende schoon drinkwater;
 - Tenminste tweemaal daags voldoende ruwvoer aanbieden, tenzij er sprake is van beweiding in een wei met voldoende gras.
(Uitgewerkt in hoofdstuk 3)
2. Boxoppervlakte voor individuele huisvesting is minimaal $(2 \times \text{stokmaat})^2$ voor pony's kleiner dan 1,56 meter. De boxoppervlakte is minimaal 10 m² voor paarden groter dan 1,56 meter. Per 1 januari 2012 wordt deze standaard opgenomen bij toetsing van aanvragen voor nieuw- en verbouw van stallen. Er geldt een overgangsperiode van 15 jaar voor bestaande stallen om per 1 januari 2027 boxmaten aangepast te hebben.
 - De oppervlakte van de box voor hoogdrachtige merries tijdens het veulen en voor een merrie met een veulen is minimaal 12 m² tenzij er minimaal 8 uur weidegang per dag wordt toegepast;
 - Stands, waarin paarden permanent aangebonden worden gehouden, per 1 januari 2017 verbieden. Paarden die voor korte tijd worden aangebonden met als doel hoefverzorging, het verrichten van medische handelingen of tijdens pauze bij (buiten)ritten en evenementen/wedstrijden worden in het voorgaande niet meegenomen.
3. Beweging. Paarden in individuele huisvesting krijgen dagelijks minimaal 4 uur beweging buiten de box, tenzij dit niet mogelijk is door specifieke omstandigheden zoals een gezondheidsrisico, ziekte of gebrek.
4. Lichthoeveelheid in stallen is minimaal 80 lux gedurende 8 uur per dag.
5. Stallen en weides zijn deugdelijk en veilig. Er zijn geen uitsteeksels of andere zaken waaraan een paard zich zou kunnen verwonden;
 - Verbod op gebruik van prikkeldraad voor afrastering van paardenweides.
 - Er is een schuilgelegenheid aanwezig voor paarden die dag en nacht buiten verblijven (schuilstal of bossage in de vorm van bomen of struiken).
6. Adequate preventie en behandeling tegen ziektes of aandoeningen zoals vaccineren en ontwormen.
 - Aantekening in het paspoort bij behandelingen die van belang zijn bij uitoefening van de sport;
 - Zieke en/of kreuple paarden moeten de mogelijkheid hebben lijfelijk te worden afgezonderd van andere paarden;
 - Het belasten van het jonge paard geschiedt met mate en aangepast aan de leeftijd. De samenwerkende partijen in de Sectorraad Paarden stellen in hun reglementen leeftijdsgrenzen vast;

- Het beslaan en bekappen van paarden gebeurt door een door de sector erkende hoefsmid;
- Paarden worden alleen door een gediplomeerde gebitsverzorger gecontroleerd en zo nodig behandeld;

5 Gids voor Goede Praktijken

- Het is verboden om tastharen volledig te verwijderen;
- Het is niet toegestaan om de haren aan de binnenzijde van de oorschelp af te scheren, omdat deze de uitwendige gehoorgang beschermen. Het is echter geen probleem als overmatig uitstekende haren worden afgeknipt.

7. Couperen. Deelname van paarden met gecoupeerde staarten aan evenementen in Nederland is niet langer toegestaan, indien het paarden betreft die na 2004 geboren zijn, tenzij dit het gevolg is van een veterinaire noodzakelijke ingreep.

8. Paardenmarkten mogen alleen gehouden worden als dit gebeurt conform het protocol dat opgesteld is door de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD), Groep Geneeskunde Paard (GGP), de Sectorraad Paarden en de Dierenbescherming. (Uitgewerkt in hoofdstuk 5)

9. Het houden van één paard is onwenselijk, tenzij dagelijks contact met één of meer soortgenoten mogelijk is.

10. Spenen gaat geleidelijk of spenen gebeurt in een groep van minimaal 2 veulens.

- Spenen gebeurt vanaf een leeftijd van 4 maanden;
- Opfokken gebeurt in een groep van minimaal 2 paarden.

11. Stereotiep gedrag. Stereotiep gedrag mag niet worden belemmerd, mits de gezondheid van het paard niet in het geding komt.

12. Zweepgebruik. Bovenmatig zweepgebruik is verboden. Zweepgebruik is toegestaan om het paard te corrigeren maar niet om te straffen.

Bron: Gids voor goede praktijken, Sector Raad Paarden, Augustus 2011.

Dier en Recht

Stichting Dier en Recht heeft in de winter van 2017 - 2018 onderzoek gedaan naar de leefsituatie van manegepaarden in Nederland en Vlaanderen. Er zijn 53 maneges geïnspecteerd (46 in Nederland en 7 in Vlaanderen) met in totaal 1537 manegepaarden. Sommige bedrijven zijn twee- of driemaal bezocht om bevindingen op basis van incidenten uit te sluiten. Er is gelet op meerdere huisvestings- en managementaspecten die het paardenwelzijn beïnvloeden. Dier en Recht constateerde de volgende tekortkomingen:

- **Sociale isolatie:** Ruim 77 procent van de maneges heeft onvoldoende mogelijkheden om sociale interactie tussen paarden te faciliteren; de paarden worden minder dan vier uur per dag in staat gesteld om fysiek contact met elkaar te hebben;
- **Onvoldoende bewegingsvrijheid:** Bij ruim 80 procent van de maneges staan de paarden in individuele kleine boxen. Een deel van de paarden heeft daardoor moeite met gaan liggen en opstaan, en soms kunnen de paarden niet omrollen of languit liggen. Voor een deel van de paarden wordt dit ook niet (deels) gecompenseerd door

een mogelijkheid los te lopen;

- **Onvoldoende hygiëne:** In bijna 25 procent van de maneges konden de paarden niet schoon liggen. In 19 procent van de maneges was de voederplaats in de stal ook vuil. In bijna 70 procent van de maneges was de waterbak vuil.

- **Afwijkend gedrag:** 9 procent van de manegepaarden vertoont ernstig afwijkend gedrag, zoals stereotypieën en agressie. Dit wijst op psychische en fysieke problemen gerelateerd aan tekortkomingen in de omgang met en huisvesting van de dieren;

- **Slecht voerbeleid:** Veel paarden krijgen te weinig of kwalitatief slecht ruwvoer, wat hen vatbaarder maakt voor maagzweren.

Bron: Stichting Dier en Recht.

Bijlage 4. Interview Dick Wieken

Bedrijfsleider manege en pensionstal De Hulhorst.

1. Hoeveel klanten en lessen heb je per week op de manege?
We hebben in totaal ca 20 pensionklanten
Daarnaast hebben we ca 140 manegeklanten die wekelijks komen lessen. De meesten hebben een 10 ritten kaart. Daarnaast komen er nog mensen vrij rijden of privé lessen.
De meeste manegeklanten zijn kinderen in de leeftijd van 6 tot 14 jaar. Dat aantal blijft zo'n beetje alle jaren gelijk. Onlangs had ik nog wat klanten die over kwamen van een manege in Haulerwijk die gestopt was.
Volwassen klanten is een stuk moeilijker; die zijn te druk met werk of gezin. Die hebben weinig tijd.
De meeste klanten komen uit Roden, Leek, Groningen en ook wel uit Tolbert. Hoewel daar ook wel een manege is; het is net waar de persoonlijke voorkeur naar uit gaat.
2. Hoeveel klanten heb je nodig voor een gezonde bedrijfsvoering?
Het aantal klanten wat ik nu heb is prima. Ik red me er wel mee. Maar ik ben dan ook al wat ouder. Ik hoef niet meer zoveel op te bouwen. Er wordt hier zo nu en dan wel geïnvesteerd zoals in een goede manegebodem. Daar heb je veel plezier van.
3. Welke faciliteiten heb je nodig voor een goede manege en pensionstalling?
Binnenmanege. We hebben nu een binnenmanege van 22 x 45 m. Dat is groot genoeg. Voor kinderen heb je liever een kleine bak. Een grote bak dat is helemaal niet fijn; het geluid galmt dan weg. Je wil de kinderen dicht bij je hebben om je verstaanbaar te maken. Met 'oortjes' werken is ook niet fijn. Het is ook en vooral een sociale gelegenheid. De kinderen willen gein maken. Van kijk eens; zie mij eens!
Tribune: die heb je eigenlijk niet nodig. Bij dressuur komt bijna niemand kijken. Bij springen meer. Maar die staan het liefst langs de schoprand te kijken.
Kantine: die wordt bijna niet meer gebruikt. Mensen willen liever naast de bak wat kunnen kopen en vanaf daar kijken.
Stalling. We hebben nu 40 stallen; de helft pension en de helft voor manegepaarden en ponies.
Paddocks: Zomers gaan de paarden in de wei. We hebben zo'n 12 stukken wei afgerasterd waar de paarden in kunnen op een stuk van zo'n 3 hectare. Daarnaast hebben we nog 4 hectare gemeentegrond waar we zomers paarden inscharen. Maar dat ligt veel te laag en is veel te nat om hooi van te kunnen halen. Als je geen weide gelegenheid hebt dan krijg je ook geen pensionklanten. Dat heb ik al eerder ervaren op een manege in Groenlo.
Qua stallingkosten kun je hier maximaal € 275,- per maand vragen. Als je meer vraagt dan gaan ze we naar een of ander boertje in de buurt.
Longeercirkel: dat is wel ideaal. Je wilt niet dat ze in de bak gaan longeren want dan halen ze de hele bak overhoop.
Stapmolen: die is er vooral voor de pensionklanten. Voor manegeklanten is dat veel te gevaarlijk.
Buitenbak: die heb je zeker ook nodig. Vooral als er evenementen zijn in de andere bakken. Dan moeten je pensionklanten uit kunnen wijken.
Goede toegang tot ruiterspaden is ook wenselijk.

4. Wat voor evenementen/activiteiten vinden er plaats op de manege?
Voor de manegeklanten zijn er 2 tot 3 keer per jaar onderlinge wedstrijden. Voor de Vereniging zijn er 2 tot 3 keer per maand spring-, dressuur -of men wedstrijden. Het is dan ideaal om verschillende bakken naast elkaar te hebben; voor de wedstrijd, het losrijden en het kunnen lesgeven.
We hebben hier een actieve springcommissie. Die organiseren veel wedstrijden. Met een paar man heb je dat ook zo gedaan. Dat moet vaak wel op zondag want anders heb je hier veel te weinig parkeerruimte. Op zondag kunnen ze bij de voetbal staan. De springruiters komen ook veelal met vrachtwagens. Die nemen meer ruimte in beslag. Dressuur ruiters komen meer met auto en trailer.
5. Economie
Die situatie is nu door de Corona crisis uitermate onzeker. We zitten zeker tot juni op slot. In 2008 hebben we al eerder een crisi meegemaakt. Daarvoor was Cordis al verplaatst waardoor hier veel banen verloren gingen. Pensionklanten krompen in of gingen verloren. Lokaal krijgt nu vooral de Horeca veel klappen.
6. Speelt paardenwelzijn hier ook een grote rol?
Mensen zijn wel steeds kritischer. Als we een kreupel paard voor z'n rust in de wei zetten dan bellen ze al snel de dierenbescherming. Mensen bemoeien zich er steeds meer en sneller mee. Maar ze weten niet altijd wat goed is voor een paard. Met die natte periode van laatst moet je een paard echt niet in de wei zetten. Dan krijgen ze weer last van mok en krijg je dus andere problemen.
7. Wat zijn jouw belangrijkste wensen voor een nieuwe locatie?
Vooral voldoende grond rondom de manege voor paddocks en weidegang. Ook voor in de winter.
Stallen die je mechanisch kunt uitmesten. Nu is dat veel te veel werk en daardoor te kostbaar.
Een keuze uit verschillende bakken: voor manegelessen en dressuur en spring-wedstrijden. Bakken van 20x 40m, 20 x 60m en 30 x 70m zou ideaal zijn. Met een ruimte tussen de grote bakken waar mensen kunnen kijken.
Kantine? In mijn ervaring is die vaak slecht bezet.

Bijlage 5. Interview Jan Snijder, Manege Norg.

1. Welke faciliteiten biedt de Manege Norg?

De Manege Norg beschikt over twee binnenbakken: 15 x 40m en 20 x 40 m. Beiden zijn voorzien van een zgn Achterbergbodem; zand vermengd met microvezels t.b.v. een grotere stabiliteit. De bodem is een belangrijke factor voor de aantrekkelijkheid van de manege. Toen er een andere bodem in lag liep de belangstelling terug. Deze bodem voldoet aan de eisen van verschillende disciplines; dressuur, springen en ook Western-rijden. Ze doen vooral grondwerk, dus geen sliding stops.

De bodem wordt onderhouden door Klaas Meijer, die ook de bodems in Tolbert en Eext onderhoudt.

Daarnaast is er een enorm buitenterrein met grasvelden dat in eigendom is van de gemeente. Deze worden gebruikt voor buitenwedstrijden dressuur, eventing en het tuigpaardenconcours.

Vanaf het grasveld start de cross-parcours en die eindigt daar ook weer.

De manege beschikt over een kantine met keuken en er zijn ruime sanitaire voorzieningen.

2. Wat is de functie van Manege Norg?

Manege Norg is primair een trainingslocatie.

De manege biedt vrij rijden voor iedereen. Dat doen ze via een uniek reserverings en betalingsstelsel.

Drie Verenigingen maken gebruik van de manege voor het geven van lessen en het organiseren van wedstrijden: PSV Norg. PSV Noordenveld en PSV Bergveen. In totaal hebben zij zo'n 190 leden.

PSV Norg geeft het hele jaar lessen op de manege, de anderen vooral tijdens het indoor-seizoen.

Het hele jaar wordt de manege gebruikt door ruiters die binnen willen rijden.

Dat kan dus ook zomer's zijn wanneer het regent.

Daarnaast vinden er ook andere activiteiten plaats van o.a. Hondenclub en de Wielervereniging.

3. Worden er ook wedstrijden georganiseerd in Norg?

4. De Stichting Manege Norg organiseert niets. Verhuurt uitsluitend.

Manege Norg richt zich vooral op kleinschalige en laagdrempelige wedstrijden voor de basis sport t/m M2 niveau. Zo'n 2 tot 3 in het indoor seizoen (Bergveen)

PSV Norg organiseert jaarlijks nog zo'n 2 wedstrijden. Noordenveld 1 a 2.

Het doel is vooral om meer maar kleinere wedstrijden te organiseren.

Bij de organisatie van nieuwe initiatieven is de Stichting bereid om de kosten en de baten 50/50 te verdelen. verdeelt tussen de Manege en de organiserende vereniging.

Door de huidige buitenbodem; die van gras is en vrij hard, loopt de animo voor wedstrijden daarop terug. Van voorheen twee volle dagen naar nog maar een dag met matige bezetting. Dat komt omdat vrijwel iedereen tegenwoordig op zandbodems wil rijden.

5. Hoe ontwikkelt de paardensport zich in Norg?

We zien al jaren een terugloop in het aantal lessende leden. PSV Norg had voorheen nog drie avonden lessen en dat is nu teruggelopen naar twee. Het aantal lessende leden is zo'n beetje gehalveerd. Bergveen daarentegen heeft afgelopen seizoen weer meer lessers gehad.

Soms is dat ook afhankelijk van één persoon: Bij Voltige werd dat getrokken door een zeer enthousiaste instructrice. Toen zij er mee op hield stortte de hele activiteit in.

Het individuele gebruik van de manege groeit.

We hebben nu zo'n 350 accounts die gebruik maken van het reserveringssysteem. Dat zijn wedstrijdruiters, recreanten, kinderen en volwassenen; vooral basissporters. Maar de bak wordt ook wel gehuurd door paardenhandelaren die daar hun paarden willen laten zien aan klanten.

6. Welke ontwikkelingen zie je in de regio?

We zien dat een aantal maneges er mee gestopt zijn. De Manege in Vries bestaat niet meer en in Zijen was een Western Manege die gestopt is.

Verder is er nog de manege van Jan Dolfing en de manege in Peize.

In Tolbert is de HJC manege actief met de organisatie van wedstrijden tot op sub-top niveau.

In Assen is er de Sunrise Stables. Een hele nette manege, maar de huurprijs daarvan is dan ook hoog. Ze vragen daar €45,- per uur. Daar worden o.a. de paardensportlessen van MBO School Terra gegeven. Ook daar worden sub-top wedstrijden georganiseerd.

7. Wat is de ambitie van Manege Norg?

Onze ambitie is om de manege in stand te houden. Daarmee willen we paardensport laagdrempelig houden voor iedere sporter die met eigen paard de sport wil bedrijven.

We hebben wel gedacht aan het plaatsen van een Achterberg bodem voor de buitenbak. Maar de kosten/opbrengsten verhouding daarvan is niet realistisch. Dit is iets wat je samen met Roden zou kunnen doen. En dan de buitenwedstrijden daar organiseren.

8. Wat verwachten jullie de komende jaren aan onderhoudskosten?

Het dak van de manege zal in de komende jaren moeten worden vervangen. De kosten daarvan bedragen ca €40 - €50 duizend. De dakplaten zijn van de eerste generatie na de asbestplaten. Die waren van slechte kwaliteit.

Ook de bodem van de manege is binnenkort aan onderhoud toe. Dat kost ca € 3 á €4.000,-

Daarnaast kijken we naar het plaatsen van zonnepanelen op het dak van de manege. We hebben daarover contact met de Coöperatie Noordenveld. Zij willen mbv subsidie van de gemeente zonnepanelen plaatsen.

9. Wie betaalt het onderhoud?

We kunnen de grote onderhoudskosten niet bekostigen uit extra bijdrages van de aangesloten verenigingen of individuele sporters. Wel de lopende onderhoudskosten. Zij zijn gewend geraakt aan onze laagdrempelige tarieven.

Het verhogen van de huurtarieven zien we als een lastig verhaal. We hopen daarom op een bijdrage van de gemeente om in het vereiste onderhoud te kunnen voorzien.

10. Wat is de Sociaal Maatschappelijke functie van de Manege Norg?

Bij dressuurwedstrijden is er vrij weinig belangstelling vanuit het dorp. Bij de jaarlijks 'Oliebollen-race' dan loopt het hele dorp er voor uit. Dat geldt ook voor de jaarlijkse cross (eventingwedstrijd) en het tuigpaardenconcours.

11. Hoe kijk je aan tegen de economische omstandigheden. Wat betekent het Corona virus voor de paardensport?

Ook wij worden direct getroffen. Er mag op dit moment niet meer geoefend of les gegeven worden in de manege.

De Corona crisis zal ongetwijfeld ook zijn vat krijgen op de paardensport.

Maar ook bij de crisis in 2008 liep het redelijk door. Zo lang de mensen het onderhoud van hun paard kunnen opbrengen zal het wel doorlopen.

Bijlage 6. Interview Rij en Menvereniging Mensinghe

Henk van Dijk, (Voorzitter), Gert Holthuis (Bouwcommissie)

Rij- en Menvereniging Mensinghe heeft nu zo'n 155 leden. Zij rijden dressuur, springen, allround en menen. In totaal zijn er 4 instructeurs die de verschillende lessen geven in dressuur, springen, menen, paarden en pony's.

Er zijn verschillende actieve commissies; springen, dressuur, activiteiten, hemelvaart en menen die wedstrijden organiseren. Zo zijn er in het indoor seizoen o.a. 6 springwedstrijden, 6 dressuurwedstrijden.

Daarnaast zijn er jaarlijks ook een onderlinge wedstrijden, hieraan kunnen zowel de verenigingsleden als ook klanten van de manege aan mee kunnen doen.

Ook is er een activiteiten commissie die allerlei andere dingen organiseert; o.a. de oliebollen wedstrijd met kerst en een ponykamp in de zomer.

Organisatie structuur

De verschillende faciliteiten van de vereniging; de manege, buitenbak etc., zijn allen ondergebracht in de vereniging. In het verleden was de accommodatie ondergebracht in een stichting. Een deel van de faciliteiten wordt verhuurd aan de beheerder van de manege: Dick Wieken. Dick zijn verdienmodel volgt uit 150 lessende klanten, pension klanten, pony kampen en opbrengsten uit de kantine. Die opbrengsten zorgen ervoor dat het lidmaatschap voor de verenigingsleden betaalbaar blijft.

Wedstrijden

Voor het springen zijn er in de winter maanden maandelijks springwedstrijden met zo'n 260 deelnemers. Van BB t/m Z niveau.

Ook voor Dressuur worden er wedstrijden georganiseerd van B t/m Z niveau. Het aantal deelnemers is dan wat minder omdat er gemiddeld zo'n 15 minuten per proef benodigd is.

We vinden het belangrijk om laagdrempelige wedstrijden te kunnen organiseren waar iedereen aan mee kan doen.

Bosrijke omgeving

De bosrijke omgeving maakt onze manege extra aantrekkelijk. Daardoor kunnen er vanaf daar buitenritten worden gemaakt. Dat verhoogt de aantrekkelijkheid voor recreanten en ook voor toeristen om v.a. de manege uit rijden te gaan.

Zowel de huidige locatie als de beoogde twee nieuwe locaties bieden die mogelijkheden. Vooral op de nieuwe locaties is er direct toegang tot het Mensinghe bos en de route naar Steenberg.

Ontwikkeling Vereniging.

Op dit moment neemt het aantal leden weer toe. In het verleden zagen we dat leden van andere verenigingen, zoals uit Altena, naar ons toekwamen omdat de maneges daar sloten. Datzelfde zien we nu voor de manegelessen die weer meer toeloop krijgen door de sluiting van de manege in Haulerwijk.

Inzet vrijwilligers

Sfeer is heel belangrijk voor een vereniging als de onze. We kunnen bogen op de inzet van veel vrijwilligers, waaronder ook veel jongeren, die de wedstrijden organiseren.

Woningbouw

Voor de plannen van het bouwen van een nieuwe manege zij we afhankelijk van de plannen om op de huidige grond van de manege nieuwbouw te gaan plegen. Er is een grote woningnood in Roden dus we verwachten dat dat wel door zal gaan. Bovendien zal naar verwachting in plan zuid sociale woningbouw en huizen in het hogere segment gebouwd gaan worden. Het segment dat van origine meer paardensport beoefenaars teweeg brengt.

Nieuwe locatie

We verwachten met een nieuwe locatie weer nieuwe mogelijkheden te kunnen bieden aan de paardensport binnen de Gemeente Noordenveld.

Zo kan vanaf daar o.a. een Endurance wedstrijd worden georganiseerd waarbij de paarden ook kunnen overnachten.

Toeristen en recreatieruiters kunnen in de zomer hun paarden bij ons stallen waardoor we meer toerisme naar de gemeente kunnen aantrekken.

De nieuwe locatie is ook direct geschikt voor het plaatsen van zonnepanelen en kijken we naar andere manieren om de duurzaamheid te bevorderen.

De continuïteit van zowel vereniging als manege is gegarandeerd. De huidige beheerder van de manege Dick Wieken is inmiddels 67 jaar. We zijn met hem in gesprek over opvolging. Daarvoor hebben zich inmiddels al kandidaten aangemeld. Het is prettig om op de accommodatie ook een huis voor een beheerder te hebben. Zo is die altijd beschikbaar voor vragen en of bij calamiteiten.

Ook qua kantine denken we meer mogelijkheden tot een goede uitbating te hebben.

Met de nieuwe locatie zullen we ook weer meer mogelijkheden hebben voor het houden van wedstrijden voor verschillende disciplines op verschillende niveaus en het geven van lessen. Andere verenigingen zijn welkom om zich bij ons aan te sluiten en straks gebruik te maken van de nieuwe faciliteiten. We focussen ons daarbij op 2 hallen met 40 stallen. Een aantrekkelijke accommodatie voor de verenigingen en de beheerder van de manege. Zodat ook hij/zij daar een aantrekkelijk bestaan kan opbouwen en de vereniging laagdrempelig paardensport kan aanbieden. Een mooie synergie tussen manege en vereniging. De manege biedt (kennismaking met) basis sport en de vereniging toegang tot de breedtesport tot aan (sub)top niveau toe.

Gezien de staat van de huidige manege en het feit dat de locatie nu omsloten wordt door woningbouw is er alles aan gelegen om de verplaatsing van de manege zo spoedig mogelijk te verwezenlijken. Conclusie is dat wij niet kunnen wachten, op woningbouw gerelateerde beslissingen binnen de Gemeente Noordenveld aangezien dit een aanzienlijke vertraging zal opleveren door de te doorlopen procedures en op het eventueel samengaan van de diverse verenigingen.

Bijlage 7. Interview PSV Norg

Marga Dussel; Secretaris, Rinette Ipema; Penningmeester en Marianne Dorenbos algemeen bestuurslid.

PSV Norg heeft momenteel zo'n 85 leden. In de afgelopen jaren zijn veel leden afgehaakt, vooral ponyleden die niet zijn overgestapt naar de paarden en daarom op hun 18^e gestopt zijn. Dat in combinatie met een Instructrice die gestopt is. Veel verenigingen zijn hard naar beneden gegaan. Sinds 1 januari is het stabiel. De leeftijden variëren van 8 tot 80 jaar. Van rijdend lid tot ere lid.

Lessen

Op woensdag zijn er twee lessen; van 19.00 tot 20.00 en van 20.00 tot 21.00 uur en op vrijdagavond een menles van 20.00 tot 21.00 uur. Om de week is dat afwisselend dressuur- of springles. Het niveau van de leden gaat bij dressuur tot M1/Z dressuur en bij het springen van B tot en met ZZ.

Wedstrijden

In het voorjaar wordt er buiten een dressuur wedstrijd georganiseerd. Deze wedstrijd is rondom de manege Norg en hiervoor gebruiken we ook de faciliteiten van de manege.

In November is er een indoor dressuur wedstrijd in Manege Norg.

In December was er altijd een onderlinge springwedstrijd die nu met succes is omgezet naar een open oefen/springwedstrijd.

In Maart wordt er nog een onderlinge wedstrijd Dressuur en Mennen gehouden die dit jaar voor het eerst samen met PSV Bergveen zou worden georganiseerd. Door de Corona Crisis ging deze niet door.

De leden van onze vereniging kiezen vooral van het 'kleinschalige'; lessen in leuke kleine lesgroepen. Er is nog geen behoefte om ook indoor wedstrijden op Z niveau (waar je een binnenbak van 20 x 60m voor nodig hebt) te organiseren. Bij de huidige wedstrijden hadden we twee volle dagen. Bij onze buiten wedstrijd in april zijn er proeven tot en met ZZ-licht niveau.

Samenwerken

We doen eigenlijk nog te weinig samen met andere verenigingen zoals PSV Bergveen. Dat hebben we ook wel met elkaar uitgesproken om dat meer te gaan doen, ook met PSV Noordenveld. Zoals met gezamenlijke vrijwilligers werken, gezamenlijk wedstrijden organiseren of samen kosten delen. Wij hebben zo'n 10 vrijwilligers die alles doen.

We willen graag meer organiseren voor onze leden. Ook om meer inkomsten te genereren, zoals het geven van Clinics en het houden van oefenwedstrijden.

De leden van onze vereniging komen vooral uit Norg en ten zuiden van Norg. In dat gebied zijn niet veel nieuwe potentiële leden. Er zijn gewoon veel minder mensen die paard- of ponyrijden dan "vroeger".

In Een is een nieuwe pensionstal gekomen; 'Een PK' van Trea Nijboer. Zij heeft inmiddels 20 paarden op stal en een wachtlijst van 14. Mogelijk krijgen we daar meer nieuwe leden van.

Faciliteiten Manege Norg

De faciliteiten in Manege Norg zijn prima. Het voordeel van Manege Norg is dat mensen de manege weten te vinden. Het is een fijne accommodatie, zowel voor jonge mensen als voor jonge paarden.

Naast de huidige manege zouden we graag een buitenbak willen hebben, in eerste instantie voor lessen in de zomer. Het zou mooi zijn als de bak groot genoeg is om er ook springwedstrijden te kunnen organiseren.

Ook zou het mooi zijn als er eventing hindernissen in het bos zouden komen.

Zouden jullie dat ook in Roden kunnen doen?

Wij richten ons vooral op Norg en verenigingen aan de zuidkant van Norg. Als onze activiteiten worden verplaatst naar Roden, is de verwachting dat veel leden af zullen haken, omdat er dan andere verenigingen dichterbij zijn. Wat ook gaat spelen als alle hippische activiteiten uit Noordenveld worden samengevoegd in 1 accommodatie is de bezettingsgraad. Die wordt dan wel heel hoog, aangezien je dan vijf

Verenigingen; Mensinghe, Hopruiters, Bergveen, Noordenveld en Norg, moet faciliteren in 1 complex. Veel van onze leden bewust voor een kleinschalige vereniging. Als alle hiervoor genoemde verenigingen worden “gebundeld”, ontnemen je deze mensen hun keuze. We realiseren ons dat onze vereniging de afgelopen tijd hard is gekrompen en we wel verbinding moeten gaan zoeken, maar dat doen we nu met de andere kleinere verenigingen die ook in Norg rijden (Bergveen en Noordenveld). De combinatie met een grote vereniging zien we voor nu nog niet zitten.

Het voordeel van Manege Norg is dat je daar zelf kunt rijden. In Roden is het alleen gratis rijden voor de eigen leden.

Wat staat er verder nog op jullie wensenlijstje?

We zouden graag het ‘Clubgevoel’ weer terugkrijgen. Bij de laatste ‘Oliebollenrace’ in december waren er nog maar drie deelnemers.

Tot slot: we willen geen ontwikkelingen in de weg staan, maar we zien de manege in Norg als een mooie en waardevolle aanvulling op de complexen in Tolbert en Roden. In Norg staat een goede accommodatie die onderdak biedt aan een drietal verenigingen en waar mensen individueel de bak kunnen huren. Dit wordt door veel van onze leden als zeer prettig ervaren.

Bijlage 8. Interview PSV Bergveen

Hans de Boer, Voorzitter en Aida Evink wedstrijdsecretariaat.

PSV Bergveen is gevestigd in Veenhuizen. In totaal hebben zij zo'n 70/80 leden waarvan 15 lessende paardrijleden. Daarnaast een aantal pony-ruiters. De verwachting is dat dit aantal weer gaat stijgen.

In de zomer wordt er gereden in een buitenbak in Veenhuizen van 20 x 40 m. 's Winters wordt er 2 tot 3 uur les gegeven in de Manege in Norg; drie avonden dressuur les en een avond springles per maand.

Zomers wordt er een dressuurwedstrijd georganiseerd en 's winters 3 dressuur wedstrijden in de Manege Norg. Ieder met zo'n 50 deelnemers waarbij er ca 70 á 80 proeven worden verreden.

Het buitenconcours telt zo'n 200 deelnemers.

Het niveau waarop gereden wordt bij PSV Bergveen gaat van B tot en met Z niveau. De leden zijn van alle leeftijden; van 14 tot 74 jaar.

Manege Norg

De vereniging is erg te spreken over de faciliteiten van de Manege Norg. De bodem van de bak ligt er altijd netjes gesleept bij, er is goede verlichting en de manege biedt goede faciliteiten bij wedstrijden. De vereniging kan dan zelf gebruik maken van de kantine en daar zelf eten en drinken verkopen, wat weer een bijdrage is aan de clubkas.

De Stichting Manege Norg beheert de bak en doet het onderhoud goed; de manege is altijd goed onderhouden. Het is van belang om de manege met minimale kosten draaiend te houden. Het dak van de manege heeft wel groot onderhoud nodig. Aan ander onderhoud van de manege kan door de vereniging ook een bijdrage worden geleverd.

Wat heel prettig is dat is dat leden van de vereniging daar op eigen houtje kunnen rijden. Bv. met privé instructie. Het reserveringssysteem van de manege werkt goed. Onze suggestie is om het dak te voorzien van zonnepanelen waarmee de manege zelf en de voetbal van elektriciteit kan worden voorzien.

Ambities PSV Bergveen

De vereniging wil niet hard groeien. Het in stand houden van de vereniging is het belangrijkste doel. Het moet vooral gezellig blijven. Het samen lessen is ook een goede manier om paarden aan andere paarden te laten wennen voordat ze naar wedstrijden gaan. Veel leden rijden thuis alleen en dan is dat een extra goede oefening.

De instructie doet het goed. Michelle Kloosterveen en Alberdina Buiskool Leeuwma geven de dressuur- en springlessen. De leden zijn daar erg enthousiast over en dat trekt ook weer andere leden aan. We willen vooral kleinschalige lessen, leuke wedstrijden en laagdrempelige toegang tot de paardensport bieden.

Visie Bergveen

Bij Manege Norg is een recreatiegebied waar je meer mee zou kunnen doen. Je zou daar stallen bij kunnen bouwen en ruitersporen om meer recreatie te kunnen bieden.

Is een overgang naar Roden voor PSV Bergveen een optie?

Een grote accommodatie heeft in onze ogen een ander doel. Je mist dan waar onze doelgroep naar op zoek is. Die willen vooral een trainingslocatie waar men zelf kan oefenen en ook een locatie dichtbij Veenhuizen. Veel leden zijn rijdende moeders die na de lessen snel weer thuis willen zijn. Dat extra kwartier rijden wordt dan snel teveel en dan gaan leden afhaken.

Wij waarderen vooral de flexibiliteit om zelf de manege te kunnen bezoeken en te gebruiken.

Bijlage 9. Interview Hopruiters Peize

Voorzitter Harm Hartlief

De Hopruiters hebben op dit moment 28 leden, waaronder een aantal niet-rijdende leden. De verwachting is dat de vereniging ook niet groter gaat worden. Er heerst vooral een hobbymatig karakter. Het is een low-budget vereniging met lage kosten voor de leden.

De vereniging heeft op dit moment geen eigen accommodatie. Vroeger werd een accommodatie in Altena gebruikt. Tot nu toe is er, zover de huidige voorzitter weet, nog niet geprobeerd om bij een andere vereniging/accommodatie aansluiting te zoeken zoals bij Roden of Norg.

Afgelopen jaren hebben ze nog een dressuurwedstrijd georganiseerd op het evenemententerrein in Peize, maar dat was het laatste jaar niet een groot succes doordat de schapen door de dressuurringen liepen.

Ze willen in de toekomst wel de mogelijkheid behouden om gebruik te maken van een accommodatie. Daarvoor komen nu de maneges in Norg en Bunne en eventueel in de toekomst de nieuwe manege in Roden in aanmerking. Zij willen de mogelijkheid om een accommodatie in de gemeente Noordenveld dan voor een aantal uur per week te kunnen huren voor het geven van lessen tegen betaalbare kosten, zoals deze er nu ook zijn.

Individuele leden kijken nu ook uit naar andere accommodaties zoals voor oefenparcoursen bij de HJC manege in Tolbert of bij Rene Mulder in Leutingewolde. Die heeft een springtuin waar gebruik van kan worden gemaakt en waar ook springlessen worden gegeven.

De Hopruiters hebben wel interesse om te kijken of ze aansluiting kunnen vinden bij de nieuwe manege in Roden. Dat is dan om wekelijks te kunnen rijden of om één of meerdere malen ook zelf (indoor)wedstrijden te kunnen organiseren. Maar dat zal ook afhangen wat voor accommodatie het wordt.

“Als je dan wat doet zet het dan ook wat grootser op “

Naast een goede accommodatie voor dressuur, spring- en men-wedstrijden is het ook van belang om naar recreatie-mogelijkheden en het bieden van tijdelijke stalling te kijken voor toeristen of bij wedstrijden. Misschien kan er vanaf de nieuwe locatie een ruiterroute worden gecreëerd van Roden naar Norg zodat de maneges met elkaar in verbinding kunnen worden gebracht.

“Graag willen we nu de opties openhouden of we voor Norg of voor Roden kiezen”. De Hopruiters willen ten allen tijde een betaalbare optie hebben en behouden in de gemeente Noordenveld om hun leden hun sport of hobby in elke discipline te laten beoefenen, zowel overdekt als niet overdekt. En de mogelijkheid om paardensport evenementen, zowel overdekt als niet overdekt te kunnen organiseren tegen betaalbare kosten (zoals bijvoorbeeld de situatie bij wedstrijden in Norg)

Tip van Harm Hartlief: Bij een uitloop mogelijkheid kun je ook denken aan een verharde-uitloop. Dat is goed schoon te houden en paarden zijn daar veel rustiger op.

Bijlage 10. Interview Norgermarkt Concours

Reinder Auwema Voorzitter.

De Stichting Norgermarktconcoure organiseert jaarlijks 3 evenementen:

Een klein lokaal ringsteek toernooi in Juli

Een groot Nationaal tuigpaarden concours op 28 juli

Een regionaal tuigpaarden concours in september.

Het grote Nationaal tuigpaarden concours behoort tot de top 5 tuigpaardenconcoursen van Nederland. Er komen zo'n 350 deelnemers uit het hele land met ca 550 paarden naar Norg. Zij kunnen deelnemen in meerdere rubrieken. Het concours is een 'avond-Concours' van 16.00 uur 's middags tot 22.30 uur 's avonds. Vooral de entourage met tenten en verlichting 's avond maken het tot een bijzonder sfeervol evenement. Het concours trekt jaarlijks zo'n 2200 tot 2700 betalende bezoekers. De entreeprijs bedraagt € 15,-. De bezoekers komen net als de deelnemers uit het hele land.

Naast entree- gelden wordt het concours mede mogelijk gemaakt door een groot aantal sponsors waaronder de Gemeente Noordenveld, de Provincie Drenthe, de lokale middenstand van Norg en anderen.

Paardenwelzijn

In het afgelopen jaar heeft de Tuigpaardensport onder een vergrootglas gestaan bij de KNHS ivm het gebruik van hulpmiddelen. Een afsplitsing van de KNHS dreigde. Dit is inmiddels in goede banen geleid en de Tuigpaardensport maakt nog steeds deel uit van de KNHS, waarbij de sport wel een 'Status Aparte' heeft gekregen.

Toekomst evenemententerrein Norg

Voetbal vereniging Gomos overweegt om een van de velden, waar nu het inrij terrein voor de Tuigpaarden is, te voorzien van een kunstgrasveld.. De heer Auwema is daarover met Gomos in gesprek.

Alternatieven voor het huidige terrein zijn er eigenlijk niet in Norg. Overgang naar een terrein in Roden is niet wenselijk.

Het huidige terrein biedt veel sfeer en de mogelijkheid om dicht bij de 'Arena' te staan. De organisatie ziet er niet veel heil in om dat elders onder te brengen.

Gebruik Manege Norg

De organisatie is ongeveer een week bezig met de opbouw en drie dagen met de afbouw. De Manege wordt voor het concours vooral gebruikt voor:

Op de dag zelf:

- als parkeren voor invaliden; als ruimte voor doping controle; De kantine voor als omkleedruimte voor het bestuur;

Verder wordt de manege (uitsluitend de tussenruimte) in de aanloop naar het concours nog gebruikt als stalling van kostbare materialen. .

Visie op gebruik Manege Norg van de heer Auwema.

In de visie van de heer Auwema zou Manege Norg naast de paardensport activiteiten een bredere maatschappelijk functie kunnen hebben. Bijvoorbeeld voor activiteiten van mountainbikers, de scouting, atletiek etc. De huurprijs van de manege is voor veel van dit soort partijen echter vaak te hoog.

Verder geeft de heer Auwema aan dat voor de ontwikkeling van de paardensport er gekeken kan/moet worden naar een hippische centrum, ala Westerkwartier.

Een groter centrum waar de faciliteiten beter zijn en waar (grotere) wedstrijden kunnen worden georganiseerd.

Als de manege in Norg (kleinschalig) bestaansrecht wil blijven houden in Norg zal er gekeken moeten worden naar alternatieven, zoals hierboven genoemd. En bv naar endurance wedstrijden oid.

Het is voor het Norgermarkt concours prettig dat de manege met haar faciliteiten aanwezig is maar dat is voor dit evenement niet doorslaggevend.

Bijlage 11. Interview Stichting Eventing Norg

Lucy Stevens, Voorzitter.

De Stichting Eventing Norg is in 2019 ontstaan uit de Crosscommissie van PSV Norg.

Eventing is al sinds de jaren '80 een begrip in Norg. De cross heeft tussen begin jaren '90 en 2011 helemaal stil gelegen. In 2011 is het evenement door een groot deel van het huidige bestuur/crosscommissie weer opgepakt en naar het huidige niveau gebracht.

Jaarlijks nemen zo'n 300 paarden- en pony- ruiters deel aan dit event (Dit is ook ongeveer het maximale aantal deelnemers).

In de laatste jaren neemt de populariteit van de sport weer toe. Deelname is voor paarden vanaf BB t/m M niveau en voor ponies van B t/m Z niveau. De deelnemers komen uit het hele land tot en met België aan toe. De afgelopen jaren is hier ook het Noordelijk kampioenschap; voor de provincies Friesland, Groningen en Drenthe, gehouden. Het is de ambitie van Stichting Eventing Norg om ook de Nederlandse kampioenschappen naar Norg toe te halen.

Het evenement wordt over 2 dagen gehouden. Dit jaar staat het evenement gepland voor 29 en 30 augustus.

De organisatie bestaat uit het bestuur van de stichting van 3 personen en de cross commissie van 4 personen. Daarnaast zijn zo'n 100 vrijwilligers betrokken bij de sport. Ca 10 daarvan vormen de bouwploeg die de cross in aanloop van het evenement opbouwt en daarna weer afbreekt.

Kosten/Baten

De kosten van het evenement worden gedragen door gelden van deelnemers en sponsors. De huidige Coronacrisis speelt de organisatie parten. Om het evenement te kunnen organiseren, om de bouw van hindernissen te kunnen bekostigen, zijn er sponsors nodig. Die kunnen door de huidige omstandigheden niet benaderd worden. Met het toenemen van de lengte van de coronacrisis wordt daarmee de organisatie onzeker. Dit omdat in Juni al wordt begonnen met de bouw van het parcours.

Faciliteiten

Eventing Norg maakt gebruik van het evenemententerrein rondom de manege Norg. Hier start en eindigt het cross parcours en hier worden ook de dressuur en springwedstrijd onderdelen gehouden.

De manege zelf wordt vooral gebruikt als facilitaire ruimte voor het ontvangen van de juryleden, als rekenkamer, het instrueren van de vrijwilligers etc. De Manege wordt hiervoor in totaal drie dagen gehuurd van Stichting Manege Norg. De huurkosten van €350,- per dag worden door de Stichting Eventing Norg als (te) hoog ervaren.

Belangrijkste onderdeel is natuurlijk het Crossparcours zelf. Dat loopt vooral door het bosgebied dan grotendeels/geheel in eigendom is van de Gemeente Noordenveld. Belangrijkste punt van zorg van de Stichting Eventing Norg is dat dit parcours niet verplaatst kan worden. Naar hun inzicht zijn er bij de plannen voor de nieuwe manege in Roden niet vergelijkbare mogelijkheden voor het bouwen van een crossparcours. Ook de traditie van de 'cross in Norg' zou hiermee komen te vervallen.

Paardenwelzijn

De eventing sport is in het verleden maar zeker ook nu nog regelmatig in het nieuws geweest omtrent de risico's van de sport voor paarden en deelnemers. Om de risico's in te dammen worden er nu zgn. 'Breekbomen' in gezet. Deze zijn inmiddels verplicht en worden door de KNHS ter beschikking gesteld voor de wedstrijd.

Daarnaast zijn er verschillende 'Vet-checks'; momenten waarop de deelnemende paardendoor dierenartsen worden gekeurd om te kijken of ze fit genoeg zijn om deel te nemen.

Bijlage 12. Western en Edurance.

Bron: Marieke de Vos.

Endurance: heeft in Nederland een kleine 1000 leden

Western: ook een kleine 1000 leden.

Alleen Reining is aangesloten bij de KNHS. Western bestaat uit ca 20 tot 30 verschillende onderdelen waarvan er maar één bij de KNHS zit; Reining. Western bestaat uit onderdelen met koeien en niet koeien onderdelen. Niet koeien onderdelen bestaan uit gereden onderdelen en onderdelen aan de hand.

In Nederland zijn het grootste aantal deelnemers in:

- Trail, pleasure, reining, horsemanship, ranchriding. Daarnaast zijn er op verzoek "ranch trail", "ranch pleasure" en "ranch horsemanship" aan toegevoegd.

Ik heb geen ervaring met het organiseren van westernwedstrijden. Het wordt mij actief afgeraden door kenners. Het schijnt dat het bestuur (de WRAN) erg star is in zijn regels. Zou zijn er minimaal 2 binnenbakken van 20x40 nodig. Daarmee is het aantal mogelijkheden in Noord-Nederland erg beperkt.

Er is maar 1 locatie in Noord Nederland waar western wedstrijden georganiseerd worden: De silver ranch in Oosterwolde.

Als wedstrijdruiter is dit superknudde. Er is geen manier om routine op te bouwen, de wedstrijden in Oosterwolde zijn vaak niet heel uitdagend en er komen altijd dezelfde mensen op af.

We zitten in het Noorden met het probleem dat mensen niet lid willen worden van de WRAN want tsja waarvoor? Vorige jaar waren er 0! Wedstrijden boven Zwolle. Door het lage aantal leden in het Noorden is het lastiger om iets te organiseren want er komen relatief weinig starts op af. Als je bij uitslagen kijkt op de site van de Silverranch zie je hoeveel mensen er op welke onderdelen zijn gestart.

Wat toeneemt in populariteit zijn onofficiële wedstrijden. Daar komen relatief veel mensen op af. Doordat je geen afdrachten hoeft te doen, is het financieel ook eerder rond te krijgen. Hiervoor is iedere locatie geschikt met voldoende parkeergelegenheid. Facebook: "the cowgirls" is hier het meest bekend en fanatiek in.

Wat voor zowel officiële als onofficiële wedstrijden belangrijk is is goede parkeergelegenheid waar mensen ook makkelijk weer uit kunnen. De huidige parkeerplaats van Norg is wat mij betreft een ideale manier van parkeren. Je kunt makkelijk in je plek en zonder gedoe er weer uit. Je krijgt geen ad random wild parkeren omdat het duidelijk is waar je moet staan.

Ik organiseer nu trailclinics. Daarvoor is 20x40 het minimum wat mij betreft. De andere bak in Norg zou wel kunnen maar doordat die smaller is zou ik daar minder mensen per keer in durven laten. Trail oefeningen nemen veel ruimte in (net als met springen neem ik aan). Op dit soort clinics komen ook mensen af die WE rijden, en soms een recreatie ruiter. De grootste horde voor mensen is, zoals al eerder genoemd, het inschrijfbedrag.

Wat ook erg populair is en wat er makkelijk aan gekoppeld zou kunnen worden zijn "schriktrainingen". De obstakels zijn hier deel hetzelfde als bij de trail, deels anders.

Omdat dit veel recreatieruiters en ook wel dressuurruiters trekt is het veel makkelijker om deze te vullen. Bij de laatste clinic waar ik zelf aan mee deed waren er 6 jonge paarden in een bak van 20x40, ik vond dit zelf vol. Paarden kunnen van zo'n schriktraining namelijk schrikken en hebben dus een ruimere lege cirkel om zich nodig.

Ik heb €15,- betaald voor 1.5 uur clinic, Er waren 3 of 4 lessen achter elkaar. Er was dus € 90,- per 1,5 uur aan inkomsten. Omdat het opzetten en het afbreken beide zeker een uur duurt, de juf € 60,- wil per uur en de bak ook nog iets moet kosten zie je al hoe dat snel in de knel komt qua opbrengsten.

Omdat ik het zelf organiseer sta ik ook zelf voor de financiële gevolgen. Als ik een hele dag een bak huur en ik heb toch maar 3 uur gevuld, dan sta draai ik persoonlijk op voor het verlies.

Als je Noorderveld-breed denkt zou je wel samenwerkingen tussen de rijverenigingen kunnen verzinnen. Als mensen van alle verenigingen zouden weten dat dit er was zouden zich mogelijk meer mensen inschrijven. (Dan hebben de verenigingen eens iets leuks op de kalender en is de dag goed gevuld).

Ik hoef geen winst te maken op deze activiteiten. Ik ben ze gaan organiseren omdat ik er zelf behoefte aan had en het in Noord Nederland niet in de buurt te vinden was. De cowgirls zitten vooral in regio Emmen en Friesland. Dat is ook weer erg ver rijden.

Het maakt voor deze doelgroep niet uit of het Norg of Roden is denk ik. Ik zou zelf naar Exloo kunnen. De mensen waar ik nu voor organiseer (een klein vast clubje van 6-10 man) woont richting Stadskanaal en Exloo. Norg is beter aan te rijden vanuit die regio's dan Roden. Voor Roden moet je een heel stuk landelijk verder rijden. Dat is wel een essentiële 15 minuten. Tegelijk rijden mensen dus voor goede dingen ook wel naar Emmen en Friesland, dus dan zou die 15 minuten geen verschil moeten maken.

Een bak van 30x60 zou heerlijk, ruim en veilig zijn voor de organisatie van dit soort dingen. Ik denk alleen dat een grotere bak weer gepaard gaat met hogere kosten. Een max van 6 personen is ook strevenswaardig omdat de juf aandacht moeten hebben voor iedereen.

Dit soort clinics zouden technisch gezien buiten georganiseerd kunnen worden. Ik zou het zelf niet zo snel doen zonder uitwijkmogelijkheid naar binnen omdat ik bang ben dat iedereen afzegt als het regent. Een proefje van 8 minuten in de regen is minder erg dan een clinic van 60-120 min.

Nog tav western wedstrijden: Veel mensen starten meerdere onderdelen. Daardoor ben je vaak uren op een wedstrijd (dus bij regen ook erg lang buiten).

Voor reining is een apparte bodem nodig. Ik heb er geen verstand van, maar niet iedere bodem leent zich niet voor dit onderdeel.

Van de niet KNHS leden beoefenen zo'n 5% Western rijden.

Endurance

Er zijn verschillende soorten wedstrijden en wedstrijdruiters. In opmars is zo snel mogelijk rond rijden. Anderen willen gewoon graag goed over de finish komen. Op een gewone wedstrijd starten zo'n 50-80 mensen. Het grootste gedeelte hiervan start in de klasse 1 en 2. Klasse 3 is vaak gevuld met 1-10 deelnemers (heel zelden meer) en klasse 4 met 1-5 ruiters (of 0).

Voor een endurancewedstrijd is het belangrijk dat de paarden direct veilig van start kunnen. Vanaf de klasse 2 is er een massa start. Dit betekent dat de hele groep paarden (soms wel 10-30) in 1 keer van start gaan. De locatie in Norg zou zich hier heel goed voor kunnen lenen. Als je start op het zandpad is er ruimte voor al die drukke paarden en kunnen de snellere en langzamere paarden zich scheiden. Bij de start is vaak een groep paarden die druk is. Er zijn wedstrijden waarbij eerst een stuk over of naast een verharde weg gereden moet worden. Dit brengt een risico met zich mee. Het is echter niet makkelijk om een geschikte endurance startlocatie te vinden, dus je doet het soms ook met wat je kunt vinden. Wat mij betreft is Roden ongeschikt. Ik ga het in ieder geval niet vanaf die locatie/ dat dorp organiseren.

Endurance ruiters rijden graag door het bos of door velden. Langs verharde wegen in de berm rijden kan wel, maar je ziet dat wedstrijden waarbij veel bermen zijn onpopulairder zijn.

Een ander type wedstrijd zijn "meerdaagse wedstrijden" hiervoor is het startgeld duidelijk hoger (150-250 euro ipv 35-50 euro). Het gaat hier dan om knusse wedstrijden waarbij het samen zijn met elkaar en je paard centraal staan. Deze wedstrijden mogen tegenwoordig met een GPS gereden worden wat heel veel tape en uitzetten scheelt (daar ben je soms dagen mee bezig). Hiervoor heb je 1 of meerdere locaties nodig waar de paarden en ruiters kunnen verblijven.

Bij de endurance is het gebruikelijk om een paddock voor je paard te maken, dit is een afgezet stukje gras van wisselende grote. 4x4 tot 10x7. Voor alleen overdag voldoet een kleinere vaak, maar bij overnachtingen is een grote vaak gewenst.

Dit is ook om het gras te beschermen. Een paard met meer ruimte doet minder schade aan de grasmant. Een gevolg hiervan is dat je minder endurance combinaties kwijt kunt per hectare dan dressuur ruiters. De locatie in Norg zou een mooie plek zijn.

Het liefst heb je een droog weiland ter beschikking zodat de auto's en enkele vrachtwagens zo min mogelijk schade doen.

Een "binnen" is niet verplicht bij endurance, maar wordt wel gewaardeerd. Dat je in de kantine kunt zitten.

En water. Heel veel water. Een waterslang/kraan die vrij beschikbaar is (letop: als er een slang is gaan mensen hun paard hier afspoelen en ontstaat daar vaak een modderige poel met kapotte grasmant. Dit wil je dus het liefst op beton hebben of gewoon geen slang).

Wedstrijdterrein

Op het wedstrijdterrein moeten de volgende voorzieningen aanwezig zijn:

- Voldoende schoon drinkwater op de locaties waar de verzorging van de paarden plaatsvindt.

- 1 noodbox tot 120 deelnemers daarboven 2 noodboxen. Onder noodbox wordt verstaan een overdekte, voor het doel geschikte, stal op het wedstrijdterrein, waar in alle rust een paard behandeld kan worden door een dierenarts.
- Voldoende keuringsbanen. De keuringsbaan is tenminste 40 m lang en heeft een vlakke en stevige ondergrond. Vaak wordt een verharde baan boven een vlak terrein gewenst.
- Een hoefsmid (indien niet aanwezig dient deze oproepbaar te zijn).
- Een overnachtingsmogelijkheid op of nabij het wedstrijdterrein voor paarden die een klasse IV afstand (≥ 120 km) hebben afgelegd.

Western

Bij alle western onderdelen is het de bedoeling om met vrijwel onzichtbare hulpen en lange teugel de proef te rijden. De regels staan op de WRAN-site. Er is Nederland ook een reining organisatie DRHA. Zij zijn een organisatie op zich en organiseren alleen het onderdeel Reining.

Voor Western Rijden, wordt door de bak in Norg een te hoge huurprijs gerekend. Dat houdt haar tegen om daar instructielessen te organiseren.

Zij heeft in het afgelopen jaar western clinics georganiseerd in de bak in Norg. Voor deze clinics was er 2x2 uur les. Om de lessen te kunnen geven is er veel voorbereiding nodig. Een uur vooraf om alles klaar te leggen. Waardoor ze 5x €11,- aan bakkosten kwijt was. De meeste mensen willen voor zo'n clinic € 20-30,- betalen. Clinics van €15,- doen het nog beter (dat zou mogelijk zijn, 3x 1,5 uur bijv).

In verband met de veiligheid, ruimte om te oefenen en tijd van de docent passen er maximaal 6 mensen in een groep. Ik hou het zelfs liever bij 4, zeker als het om jonge paarden gaat. Dit betekent dat een significant deel van de kosten naar de bak gaat.

Als de bakkosten lager zouden zijn het makkelijker zijn om ook wat grotere dingen te organiseren zoals onderlinge wedstrijden (daar zijn 2 bakken voor nodig) of clinics met meer deelnemers (dus langere dagen).

Endurance

Norg zou bij uitstek een geschikte locatie zijn voor Endurance wedstrijden, misschien zelfs een meerdaagse. Endurance wedstrijden zijn over het algemeen amper rendabel te krijgen, dus het is alleen mogelijk als het gebouw en het terrein voor een lage prijs gebruikt zouden kunnen worden. In het verleden heb ik de mogelijkheid al wel eens verkend, toen liep ik ook tegen een ander probleem aan. Bij de endurance blijven mensen soms de dag voor de wedstrijd slapen op het terrein, omdat de starttijden van 7.30 zijn, mensen uit het heel land komen en je circa 1,5-2 uur voorbereiding hebt voordat je aan de start verschijnt. Volgens mij was het toen niet toegestaan om op het terrein van de manege te overnachten. Ik meen dat dat ook te maken had met de camping die er naast ligt.

Bij de endurance staan paarden in paddocks (afgezette stukje gras met lint) en slapen mensen naast hun paddock zodat je er direct bent als er toch overhoopt wat gebeurd s nachts.

De stallen die ik eerder langs zag komen voor andere evenementen zijn voor endurance wedstrijden over het algemeen nietrendabel. Er moeten 2 noodstallen zijn, maar die zouden ook opgezet kunnen worden in of naast een bak. Die worden alleen bij calamiteiten gebruikt.

Aanvullende vragen:

1. Hoeveel ruiters/amazones beoefenen Western en Endurance in de gemeente Noordenveld? Geen idee
2. Hoeveel klanten/lessers heb jij in welke discipline? Ik heb een vast clubje van 6-10 mensen en de juf heeft een eigen netwerk. Verder werf ik iets via facebook maar omdat ik geen vastigheid heb loopt dat slecht. De cowgirls hebben veel volgers, waardoor veel mensen zien wat ze organiseren, waardoor de inschrijvingen goed lopen.
3. Wat zijn de ontwikkelingen in de afgelopen jaren geweest t.a.v. het aantal beoefenaars. Zie ook boven. Western: weinig wedstrijden, minder deelnemers, minder wedstrijden etc. Het onofficiële deel groeit in populariteit.
4. In Vries is een Western manege gestopt. Wat voor effect heeft dat gehad voor de sport/aantal beoefenaars? Vries was een normale manege. Zeijen had wel een westernmanege. Hier reden vooral manege ruiters terwijl mijn doelgroep mensen met een eigen paard is.
5. Hoeveel wedstrijden worden er nu georganiseerd? Hoeveel deelnemers/toeschouwers komen daar op af. Zie startlijsten/uitslagen WRAN of endurance vereniging. Endurance: geen toeschouwers, western: vrijwel geen toeschouwers.
6. Wat is de gebondenheid aan Manege Norg? Kunnen lessen/wedstrijden ook op andere locaties gehouden worden? Zie boven
7. Heb je al naar andere locaties gekeken? Zo ja; welke komen ook in aanmerking(eventueel met aanpassingen) welke zijn afgefallen en waarom? Voor endurance alleen de locatie in Norg. Voor het uitzetten van mooie routes moet je zelf de omgeving heel goed kennen. Er zijn vaak mooi paadjes, tussensteekjes etc die je gewoon niet van een kaart kun halen maar die je moet kennen. Voor mij is dus Norg de enige optie.

Qua western kijk ik vooral naar Norg omdat ik dat een hele fijne kleinschalige locatie dicht bij mijn huis vind. Als ik dan toch de moeite neem om iets te organiseren dan wil ik zelf niet 30-60 min met de auto rijden. (Dus niet naar Exloo, Stadskanaal.) Ik heb Beilen ook overwogen omdat dat goed aan te rijden is voor veel mensen.

Roden vind ik vervelender aanrijden. Omdat ik de mensen daar ook niet ken is de drempel om daar wat te organiseren voor mij te hoog

8. Wat zijn de behoeftes van jouw klanten t.a.v. de accommodatie; indoor/outdoor. Bezetting in winter/zomer. Zie boven
9. Wat zijn de ambities t.a.v.: Groei, niveau verhogen, nieuwe disciplines toevoegen?
Als er meer mensen inschrijven kun je de groepen beter indelen naar niveau en zou je meer disciplines kunnen organiseren. Voor nu heb ik weinig ambities behalve westernles beschikbaar maken voor een groep mensen met eigen paard. Omdat ik zelf op redelijk niveau rijd probeer ik wel een beginners en een gevorderdengroep te houden. Ik wil zelf niet tussen de beginners rijden.
10. Werken jij/ jullie met vrijwilligers. Hoeveel zijn dat er, profiel van de vrijwilligers, hoe vaak zijn ze inzetbaar en waarvoor. Voor de clincis is het alleen IK. Voor de endurance heb je veel vrijwilligers nodig, die ik niet in mijn huidige netwerk heb.
11. Wat zijn de behoeftes t.a.v. andere faciliteiten: Horeca, vergadergelegenheid, theoretische instructie, mogelijkheid tot geven van feesten en partijen.

Horeca is fijn maar niet noodzakelijk.

12. Hoe zie je het sociaal maatschappelijke karakter/betekenis van jouw activiteiten voor jouw plaats/de regio. Ik voorzie in een geringe vraag. Voor schriktraining zou je je kunnen voorstellen dat mensen veiliger en vertrouwder met hun paard kunnen rijden (binnen en buiten). Ik vind dat lol met de knol en vertrouwen voorop moeten staan in alles wat je doet met een paard. Dat is dan ook centraal punt in alles wat ik organiseer.